

**«Заман-Банк» Ислам Банкі»
акционерлік қоғамы**

Қаржылық есептілік

*2023 жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қозғалысы туралы есеп.....	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметтің сипаттамасы.....	5
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	5
3. Маңызды терминдердің анықтамасы	6
4. Есеп саясатының негізгі ережелері	7
5. Елеулі есептік пікірлер мен бағалаулар	20
6. Ақша қаражаты және олардың баламалары	22
7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	23
8. Клиенттерге қарыздар	29
9. Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар.....	30
10. Негізгі құралдар	31
11. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер және жалдау бойынша міндеттемелер	32
12. Материалдық емес активтер	32
13. Қорлар.....	32
14. Салық салу.....	33
15. Өзге де активтер мен міндеттемелер.....	34
16. Кредиттік ұйымдардың қаражаты	34
17. Клиенттердің қаражаты.....	35
18. Меншікті капитал.....	35
19. Шарттық және шартты міндеттемелер	35
20. Мурабаха тауарлық шарттары бойынша кірістер	38
21. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар және құнсызданудан болған өзге де шығыстар	38
22. Таза комиссиялық кіріс	39
23. Персоналға арналған шығыстар және өзге операциялық шығыстар.....	39
24. Тәуекелдерді басқару.....	40
25. Әділ құнды бағалау.....	53
26. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау	56
27. Байланысты тараптармен операциялар	56
28. Капиталдың жеткіліктілігі	57
29. Зекет	58

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысы

«Заман Банк» Ислам Банкі» АҚ акционерлеріне және Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз қоса берілген «Заман Банк» Ислам Банкі» Акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Банк») 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есептен, меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есептен және ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке ескертулерден тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің ойымызша, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық жағдайын, көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі аспектілерде анық көрсетеді.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Көрсетілген стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде ашылады. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлердің этика кодексін* («Кодекс») және Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есептілік аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Банкке қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз осы талаптар мен Кодекске сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Маңызды жағдайлар

Біз Банк клиенттерінің ағымдағы шоттарының едәуір шоғырлануы сипатталған қаржылық есептілікке 17-ескертпеге назар аударамыз.

5-ескертпеде көрсетілгендей, осы қаржылық есептілік шығарылған күні Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес 2023 жылғы Банк қызметінің «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» 1995 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасы Заңының Шариғатты («Заң») сақтау бөлігіндегі талаптарына сәйкестігі туралы өз есебін әлі ұсынбады.

Біз сондай-ақ қаржылық есептілікке 5-ескертпеге назар аударамыз, онда Банк үшін күтілетін кредиттік залалдарға резервті есептеу кезінде өткен оқиғалар туралы елеулі расталатын деректерсіз болашақ оқиғалардың даму ықтималдықтары мен сценарийлерін өзіндік бағалауға негізделуі қажеттігі көрсетіледі.

Біз жоғарыда көрсетілген мәселелерге байланысты түрлендірілген пікір білдірмейміз.

Басқа мәселелер

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Банктің қаржылық есептілігін басқа аудитор аудиттеді, ол 2023 жылғы 3 шілдеде осы қаржылық есептілік бойынша сөзсіз пікір білдірді.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-на сәйкес қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауап береді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Банктің қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашу үшін және басшылық Банкті таратуға, оның қызметін тоқтатуға немесе басшылықтың Банкті таратуға немесе оның қызметін тоқтатуға практикалық баламасы жоқ жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілікті жасау үшін жауап береді. Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Банктің қаржылық есептілігін дайындауға қадағалау үшін жауап береді.

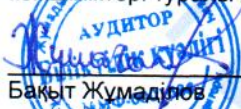
Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығаруға ақылға қонымды сенімділік алу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік – бұл сенімділіктің жоғары дәрежесі, бірақ ол ХАС-на сәйкес жүргізілген аудиттің олар болған кезде әрқашан елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік бермейді. Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген болжау мүмкін болса, елеулі болып саналады.

ХАС-на сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымды қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің салдарынан қаржы есептілігінің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әзірлейміз және жүргіземіз; өз пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелі қатенің нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, ақпаратты қасақана жіберуді, бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатынсыз аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың және басшылық дайындығын ақпаратты тиісті ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде – нәтижесінде Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғалармен немесе шарттармен байланысты елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деп тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда қаржы есептілігінде ақпараттың сәйкесінші ашылуына назар аударуға немесе, егер ақпаратты мұндай ашу лайықсыз болып табылса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз өзіміздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Банктің өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соқтыруы мүмкін;
- қаржылық есептіліктің тұтастай ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғалар олардың бұрыс ұсынылуын қамтамасыз ететіндей болып ұсынылуын бағалауды жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі проблемалар, оның ішінде ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

АУДИТОР
Б.Ж.Жұмаділов

Бакыт Жұмаділов

Шолу тексеру бойынша тапсырманың жетекшісі

Аудитордың біліктілік куәлігінің
№ MF-0001686, 30.06.2021 ж.

Шолпанай Құдайбергенова
«Russell Bedford A+ Partners» ХАК» ЖШС
Бас директоры

Шолпанай Құдайбергенова

«Russell Bedford A+ Partners» ХАК» ЖШС

Бас директоры

Аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
№18013076 мемлекеттік лицензиясын Қазақстан
Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі
мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы «03»
шілдеде берген.

2024 жылғы «29» мамыр

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша**ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**

(мың теңгемен)

	Еск.	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан (түзетілген)	2021 жылғы 31 желтоқсан
Активтер				
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6	6.634.445	16.915.962	6.309.846
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7	15.070.937	14.642.517	14.724.953
Клиенттерге қарыздар	8	—	—	11.779
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	9	484.984	238.894	818.108
Негізгі құралдар	10	67.487	74.229	88.703
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	11	238.420	285.773	237.447
Материалдық емес активтер	12	209.084	258.966	339.770
Қорлар	13	191.252	191.229	190.565
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер		57.725	65.375	42.363
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	14	12.229	98.808	—
Өзге де активтер	15	466.819	307.710	887.324
Активтер жиыны		23.433.382	33.079.463	23.650.858
Міндеттемелер				
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	16	691.764	724.993	780.866
Клиенттердің қаражаты	17	8.727.296	18.464.756	8.592.757
Вакал және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	19	181.292	328.054	73.366
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	19	970.925	647.101	629.588
Жалдау бойынша міндеттемелер	11	253.642	296.239	261.684
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	14	—	—	10.063
Өзге де міндеттемелер	15	182.298	197.477	284.694
Міндеттемелер жиыны		11.007.217	20.658.620	10.633.018
Меншікті капитал				
Жарғылық капитал	18	10.050.000	10.050.000	10.050.000
Қосымша төленген капитал		122.037	122.037	122.037
Бөлінбеген пайда		2.254.128	2.248.806	2.845.803
Меншікті капитал жиыны		12.426.165	12.420.843	13.017.840
Міндеттемелер мен меншікті капиталдың жиыны		23.433.382	33.079.463	23.650.858

Банк Басқармасының атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Гульрайруз Ерланқызы Асаева

Басқарма Төрайымы

Гаухар Қоңырбайқызы Шатанова

Бас бухгалтер

2024 жылғы 29 мамыр

Қоса беріліп отырған № 1-29 ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП***(мың теңгемен)*

	<i>Еск.</i>	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл (Түзетілген)</i>
Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен кірістер			
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша кірістер	20	1.603.089	1.386.932
Таваррук шарттары бойынша кірістер		158.951	75.651
		1.762.040	1.462.583
Өзге де қаржылық шығыстар			
Жалдау бойынша міндеттемелер	11	(41.289)	(29.113)
		(41.289)	(29.113)
Таза қаржылық кіріс		1.720.751	1.433.470
Кредиттік залалдар бойынша шығыстар	21	(213.637)	(1.123.613)
Таза қаржылық (залал)/кредиттік залалдар бойынша шығыстардан кейінгі кіріс		1.507.114	309.857
Таза комиссиялық кіріс	22	497.851	635.065
Шетел валютасымен операциялар бойынша таза кірістер:			
- сауда операциялары		285.226	28.531
- валюталық баптарды қайта бағалау		(41.347)	199.338
Өзге де кірістер		41.109	43.259
Қаржылық емес кіріс		782.839	906.193
Персоналға жұмсалатын шығыстар	23	(450.384)	(448.161)
Өзге операциялық шығыстар	23	(549.143)	(581.464)
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті бастапқы тану кезіндегі залал	7	(1.141.275)	(593.640)
Құнсызданудан болған өзге де шығыстар	21	—	(298.653)
Қаржылық емес шығыстар		(2.140.802)	(1.921.918)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі (залал)/пайда		149.151	(705.868)
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу/(шығыстар)	14	(143.829)	108.871
Жыл ішіндегі (залал)/пайда		5.322	(596.997)
Өзге де жиынтық табыс		—	—
Жыл ішіндегі жиынтық (залал)/кіріс жиыны		5.322	(596.997)

Қоса беріліп отырған № 1-29 ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП***(мың теңгемен)*

	<i>Жарғылық капитал</i>	<i>Қосымша төленген капитал</i>	<i>Бөлінбеген пайда</i>	<i>Меншікті капитал жиыны</i>
2021 жылғы 31 желтоқсанға	10.050.000	122.037	2.845.803	13.017.840
Жыл ішіндегі жиынтық залал жиыны (түзетілген)	—	—	(596.997)	(596.997)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	10.050.000	122.037	2.248.806	12.420.843
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс жиыны	—	—	5.322	5.322
2023 жылғы 31 желтоқсанға	10.050.000	122.037	2.254.128	12.426.165

Қоса беріліп отырған № 1-29 ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП***(мың теңгемен)*

	<i>Еск.</i>	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл</i>
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен алынған кірістер		2.433.433	1.191.728
Алынған комиссиялар		553.790	637.504
Төленген комиссиялар		(65.983)	(86.473)
Туынды қаржы құралдары бойынша таза іске асырылған кірістер		—	—
Шетел валютасымен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі іске асырылған кірістер		285.226	28.531
Алынған өзге де кірістер		5.250	9.100
Төленген персоналға арналған шығыстар		(450.384)	(444.826)
Төленген өзге де операциялық шығыстар		(427.919)	(328.288)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен ақша ағындары		2.333.413	1.007.276
<i>Операциялық активтердегі таза (ұлғаю)/азаю</i>			
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек		(2.441.262)	(780.481)
Клиенттерге қарыздар		—	6.500
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар		(246.090)	133.379
Қорлар		(23)	—
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер		47.353	—
Өзге де активтер		(149.065)	234.954
<i>Операциялық міндеттемелердегі таза (азаю)/ұлғаю</i>			
Кредиттік ұйымдардың қаражаты		(33.229)	(47.081)
Клиенттердің қаражаты		(9.737.460)	9.929.854
Вакал және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер		(146.762)	253.934
Жалдау бойынша міндеттемелер		73.223	—
Өзге де міндеттемелер		(14.958)	(34.574)
Міндеттемелерге резервтер және күтпеген шығыстар		323.824	—
Операциялық қызметтен корпоративтік табыс салығына дейінгі таза ақша ағындары		(9.991.036)	10.703.761
Төленген корпоративтік табыс салығы		(49.600)	(27.049)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза түсімі		(10.040.636)	10.676.712
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу	10	(36.312)	(18.643)
Материалдық емес активтерді сатып алу	12	(32.584)	(1.633)
Инвестициялық қызметтегі ақша қаражатын таза жұмсау		(68.896)	(20.276)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары			
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	11	(157.109)	(165.693)
Қаржы қызметіндегі ақша қаражатын таза жұмсау		(157.109)	(165.693)
Күтілетін кредиттік залалдардың ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері	6	(13.463)	(10.786)
Айырбастау бағамдары өзгеруінің ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері		(1.413)	126.159
Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза ұлғаюы/(азаюы)		(10.281.517)	10.606.116
2023 жылғы 1 қаңтарға ақша қаражаты және олардың баламалары		16.915.962	6.309.846

Қоса беріліп отырған № 1-29 ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП***(мың теңгемен)***2023 жылғы 31 желтоқсанға ақша қаражаты және
олардың баламалары**

6

6.634.445**16.915.962**

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

1. Қызметтің сипаты

«Заман-Банк» Ислам Банкі» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Банк») өз қызметін Қазақстан Республикасында 1991 жылдан бастап Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырады. 2017 жылы Банк Ислам банкі болып қайта құрылды, атауы өзгертілді және «Заман-Банк» Ислам банкі» акционерлік қоғамы ретінде ресми тіркелді.

Банк өз қызметін алдыңғы лицензияларды алмастыратын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») 2017 жылғы 17 тамызда берген № 1.3.51 бас банктік лицензияға сәйкес жүзеге асырады. Банктің қызметін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (бұдан әрі – «ҚРА») реттейді.

Банк ислам банк қызметімен айналысады және өз операцияларын Астана қаласындағы өзінің бас кеңсесі және Алматы мен Екібастұз қалаларындағы филиалдары арқылы жүзеге асырады. Банк халықтан салымдарды қабылдайды, Шариғаттың нормалары мен ережелері негізінде қаржы операцияларын ұсынады, Қазақстан бойынша және одан тысқары жерлерде ақша қаражатын аударуды жүзеге асырады, валюта айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ заңды және жеке тұлғаларға өзге де банк қызметтерін көрсетеді.

Банктің бас кеңсесінің тіркелген мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Алматы ауданы, Рахымжан Қошқарбаев көшесі, 1а ғимараты, 3-т.е.ж., 301-кеңсе.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің акционерлері мынадай заңды және жеке тұлғалар болды:

Акционер	2023 жыл (%)	2022 жыл, (%)
А.Т. Абғужинов	70,0	70,0
Ш.Д. Сваров	9,6	9,6
С.Е. Бейсембаева	7,3	7,3
Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Ислам Корпорациясы	5,0	5,0
Т.С. Абғужинов	4,0	4,0
Жеке алғанда 3% -дан кем иеленетін өзге акционерлер	4,1	4,1
Жиыны	100,0	100,0

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Директорлар кеңесі мүшелерінің және Басқарма мүшелерінің бақылауында Банктің 491.000 жай акциялары немесе 4,91% болды.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі**Жалпы ақпарат**

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХКЕС») сәйкес дайындалған.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде белгіленгенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалған. Осы қаржылық есептілік, егер өзгеше көрсетілмесе, акцияға арналған соманы қоспағанда, мың теңгемен ұсынылған.

COVID-19 пандемиясының әсері

2020 жылғы 11 наурызда Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы COVID-19 таралуын пандемия деп жариялады. Соңғы айларда COVID-19 пандемиясы едәуір әлсіреу белгілерін көрсетті, себебі сапарға тыйым салулар алынып тасталды, тыйым салулар алынып тасталды және карантин шаралары жеңілдетілді. Көптеген үкіметтер сондай-ақ зардап шеккен ұйымдарға қаржылық және қаржылық емес көмекті қамтамасыз ету жөніндегі шаралардың күшін жойды немесе қысқартылғанын жариялады. Дегенмен, COVID-19 бұрынғысынша компаниялар мен экономикаға әсер етуі мүмкін және кәсіпорындар бұрынғысынша табыстың төмендеуіне, жеткізу тізбегінің бұзылуына және жұмыс орындарының жоғалуына тап болуы мүмкін.

Геосаяси жағдай

Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы қақтығыстың нәтижесінде көптеген елдер жекелеген ресейлік заңды тұлғалар мен Ресей азаматтарына қарсы жаңа санкциялар енгізген және енгізуді жалғастырады. Санкциялар Беларусь Республикасына да енгізілді.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Геосаяси жағдай (жалғасы)

Қор және валюта нарықтарындағы құбылмалылық, импорт пен экспортты шектеу, жергілікті ресурстарға, материалдар мен көрсетілетін қызметтерге қол жетімділік белсенді қызмет жүргізетін немесе Ресей Федерациясымен, Беларусь Республикасымен немесе Украинамен елеулі байланыстары бар компанияларға тікелей әсер етеді. Алайда қалыптасқан жағдайдың салдары қақтығысқа қатысушы елдерге тікелей қатысы бар компанияларға ғана тікелей немесе жанама әсер етуі мүмкін.

Елдік тәуекелді басқару мақсатында Банк тұрақты түрде қайта қаралатын Банктің алқалы органы белгілеген лимиттер шеңберінде қарсы агенттермен операцияларды бақылайды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ресейлік контрагенттерге ақшалай қаражатпен және олардың баламаларымен ұсынылған талаптардың шоғырлануы 48.895 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 758.135 мың теңге) құрады. 2022 жылы кейбір ресейлік контрагенттер АҚШ-тың санкциялық тізімдеріне енгізілді, олар бойынша ақша қаражаты мен олардың баламалары ұсынылған талаптар 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 21.479 мың теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 16.206 мың теңге).

3. Маңызды терминдердің анықтамасы

Шариғат

Шариғат – бұл мұсылман құқығының жинағы және қасиетті Құран мен Пайғамбар Сүннетінен шығады. Банк исламдық қаржы мекемесі бола отырып, өз қызметіне Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес түсіндіргендей, Шариғаттың қағидаттары мен нормаларын қамтиды.

Тауарлық Мурабаха және Таваррук

Мурабаха - бұл Банк/контрагент-банк тауарды брокерден немесе өнім берушіден сатып алатын және осы тауарды іс жүзінде немесе сындарлы иеленуді сатып алатын, содан кейін оны кейінге қалдырылған үстемеақы төлемі негізінде клиентке/Банкке сататын қаржыландыру әдісі. Тауарлық Мурабаха/Таваррук шартына сәйкес клиент/Банк кейіннен сол активті тез арада жеткізу және төлеу шартымен үшінші тарапқа сатады және ақыр соңында клиент/Банк екінші сатудан түскен табыстан қолма-қол ақша алады. Негізінен базалық актив платина немесе палладий сияқты жоғары өтімді тауар болып табылады. Шариғат қағидаттарына сәйкес алтын мен күміс ақша қаражаты болып саналады және осы мақсаттар үшін пайдаланылмайды.

Иджара

Жалға алу мерзімінің соңында меншік құқығын бере отырып, белгілі бір активті жалға алу (сондай-ақ Иджара Мунтахия Битамлеек ретінде белгілі) – бұл келісім бойынша Банк ниеті туралы өтініште ұсынылған клиенттің ниетіне сәйкес активті сатып алады, содан кейін оны жалға беруші ретінде, жалға алушы ретінде әрекет ете отырып, жалға береді белгілі бір кезең ішінде төлемақы.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

3. Маңызды терминдердің анықтамасы (жалғасы)

Иджара (жалғасы)

Жалдау мерзімінің ұзақтығы, сондай-ақ жалдау үшін негіздеме жалдау шартында баяндалған және келісілген. Банк жалға берудің бүкіл мерзімі ішінде активке меншік құқығын иеленеді. Келісімнің қолданылуы жалға алушы міндеттемені жалға алу мерзімінің ішінде немесе соңында орындағаннан кейін активке меншік құқығын жалға алушыға беру жолымен аяқталуы мүмкін.

Мудараба

Мудараба шарттық келісім болып табылады, ол бойынша екі немесе одан да көп тарап шаруашылық қызмет бойынша өзіне міндеттеме алады. Мудараба капитал берген тарап пен өзінің кәсіпкерлік қабілеттерін берген тарап арасындағы пайдаға үлестік қатысу болып табылады. Ол қаражат көзі ретінде инвестициялық шот ұстаушылар мен Мудариб ретінде Банк арасында жасалуы мүмкін. Банк, лауазымдық теріс қылық, ұқыпсыздық немесе Банктің келісілген шарттарды бұзуы нәтижесінде шығындар туындаған жағдайларды қоспағанда, пайда екі тараптың уағдаластығы негізінде бөлінеді, ал шығындарды қаржыландырушы тарап көтереді деген шартпен инвестициялық қаражатты қабылдауға өзінің дайын екендігі туралы хабарлайды, бұл жағдайда мұндай шығындарды Банк көтереді.

Салымшылар пулы

Пулдар (қорлар) – бұл қатысушылардың пайдасы пулға түсетін және алдын ала келісімдер бойынша бөлінетін валюта бойынша бірлесіп инвестициялау мақсаттары үшін салымдарды ықпалдастыру нысаны. Банктің ішкі саясаты Мудараба және Вакала салымшылары үшін валюта бойынша салымшылар пулын (доллар және теңге пулы), Сукуков пулын және қаржыландыру көздеріне қарай акционерлер пулын, сондай-ақ бірнеше пулды бірлесіп қаржыландыруды көздейді.

Тиісті депозиттерді мерзімінен бұрын бұзу немесе өтеу салдарынан салымшылардың активтері мен инвестициялық депозиттері арасындағы ықтимал сәйкессіздікті ескере отырып, пулда туындайтын мұндай тапшылық басқа пулдар есебінен қаржыландырылуы мүмкін. Пулдар арасындағы қаржыландыру пулды қаржыландырудың шарифаттық нысанын қабылдайды және пулды бөлу және қаржыландыру қағидаларымен реттеледі.

Вакала

Инвестор нақты талаптарға сәйкес белгілі бір сыйақыға (паушалдық сома немесе инвестицияланған сомандан пайда) айырбасқа оларды инвестициялайтын агентке ақшаның белгілі бір сомасын беретін шарт. Агентке қызметтер үшін сыйақы ретінде алдын ала келісілген болжамды пайда нормасынан артық өсім берілуі мүмкін. Агент инвестицияланған соманы ол ұқыпсыз немесе Вакаланың шарттарын бұзған жағдайда қайтаруға міндетті.

Кард Хассан

«Кард Хассан» қысқа мерзімді дебиторлық берешегі клиент сол сома келісілген мерзімнің соңында қайтарылуға тиіс екенін түсіне отырып, белгілі бір мерзімге қаражат алатын пайдасыз қаржылық дебиторлық берешек болып табылады.

Зекет

Бұл құқық материалдық құндылықтардың белгілі бір деңгейіне жеткен кезде орындалу мерзімі басталады және алушылардың белгілі бір санаттарына төленуге тиіс. Бұл осы шарттар сақталған кезде абсолюттік міндеттеме болып табылады.

4. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Банк алғаш рет 2023 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енген стандарттарға кейбір түзетулерді қолданды (егер өзгеше көрсетілмесе). Банк шығарылған, бірақ күшіне енген стандарттарды, түсініктемелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)

- ХҚЕС 1 (IAS) «Қаржылық есептілікті ұсыну» және 2-практикалық басшылыққа түзетулер ұйымның өзінің негізгі есеп саясатын емес, өзінің елеулі есеп саясатын ашуын талап етеді. Одан кейінгі түзетулер ұйымның маңызды есеп саясатын қалай анықтай алатынын түсіндіреді. Түзетуді қолдау үшін Басқарма 2-практикалық нұсқауда сипатталған «маңыздылықты айқындаудың төрт кезендік процесін» қолдануды түсіндіру және көрсету үшін нұсқаулар мен мысалдар әзірледі.
- ХҚЕС (IAS) 8 «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер және қателерге» түзетулер бухгалтерлік бағалаулардың өзгеруін айқындауды бухгалтерлік бағалауларды айқындаумен алмастырады. Жаңа анықтамаға сәйкес бухгалтерлік бағалау «қаржылық есептіліктегі бағалаудағы белгісіздікке ұшырайтын ақша сомасын» білдіреді. Егер есеп саясаты қаржылық есептілік баптарының бағалаудағы белгісіздікті болжайтын түрде бағалануын талап етсе, ұйымдар бухгалтерлік бағалауларды әзірлейді. Түзетулер жаңа ақпараттан немесе жаңа әзірлемелерден туындаған бухгалтерлік бағалаудың өзгеруі қатені түзету болып табылмайтынын түсіндіреді.
- Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге жататын кейінге қалдырылған салық (ХҚЕС (IAS) 12 түзетулер) бастапқы танудан босату бастапқы тану кезінде шегерілетін және салық салынатын уақытша айырмашылықтардың тең сомалары туындайтын операцияларға қолданылмайтынын түсіндіреді.
- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» сақтандыру міндеттемелерін орындаудың ағымдағы құны бойынша бағалауды талап етеді және барлық сақтандыру шарттары үшін бағалау мен ұсынуға біркелкі тәсілді қамтамасыз етеді. Бұл талаптар сақтандыру шарттарын дәйекті, принципті есепке алу мақсатына қол жеткізуге бағытталған.

Жоғарыда көрсетілген өзгерістерді қолдану Банктің қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

Әділ құнды бағалау

Банк пайда немесе залал арқылы әділ құн (ПЗӘҚ) және өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн (ӨЖКӘҚ) бойынша көрсетілетін қаржы құралдарын және инвестициялық жылжымайтын мүлік сияқты қаржылық емес активтерді әрбір есепті күнге әділ құн бойынша бағалайды.

Әділ құн активті сату үшін алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасындағы әдеттегі мәміле барысында міндеттемені беру кезінде төленетін баға болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатында мәміле:

- Осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- Негізгі нарық болмаған кезде осы активке немесе міндеттемеге қатысты неғұрлым тиімді нарықта жүзеге асырылуын көздейді.

Банктің негізгі немесе неғұрлым тиімді нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарыққа қатысушылар өздерінің үздік экономикалық мүдделері үшін әрекет еткен жағдайда пайдалануы мүмкін жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының не активті неғұрлым үздік және неғұрлым тиімді пайдалану арқылы не осы активті неғұрлым үздік және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын басқа нарық қатысушысына оны сату арқылы экономикалық пайданы туындату қабілетін назарға алады.

Банк қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау модельдерін пайдаланады, бұл ретте тиісті бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдалана отырып пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей - ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға белгіленімдері (түзетілмейтін).
- 2-деңгей – сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер әділ құнды бағалау үшін елеулі бағалау модельдері нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылады.
- 3-деңгей – сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер әділ құнды бағалау үшін елеулі бағалау модельдері нарықта байқалмайды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Қайталанатын негізде қаржылық есептілікте танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Банк әрбір есепті кезеңнің аяғында жіктемені (тұтастай алғанда әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде) қайта талдай отырып, оларды сатылық деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Қаржылық активтер мен міндеттемелер

Бастапқы тану

Танылған күні

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді стандартты шарттармен сатып алу немесе сату мәміле жасалған күні, яғни Банк активті немесе міндеттемелерді сатып алу бойынша міндеттемені өзіне алған күні көрсетіледі. Стандартты талаптармен сатып алуға немесе сатуға қаржы активтері мен міндеттемелерді шарт шеңберінде сатып алу немесе сату жатады, оның талаптары бойынша активтер мен міндеттемелерді нарықта қабылданған қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде жеткізу талап етіледі.

Бастапқы бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарын жіктеу шарттық талаптарға және құралдарды басқару үшін пайдаланылатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер ПЗӨҚ бойынша бағаланатын жағдайларды қоспағанда, қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құн бойынша бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау санаттары

Банк өзінің барлық қаржы активтерін активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес-модель және активтердің шарттық талаптары негізінде:

- Амортизацияланған құн;
- ӨЖКӨҚ;
- ПЗӨҚ.

Банк саудаға арналған туынды құралдар мен құралдарды ПЗӨҚ бойынша жіктейді және бағалайды. Егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану принциптерін қолданудың сәйкессіздігін жоюға немесе едәуір азайтуға мүмкіндік берсе, Банк өз қалауы бойынша қаржы құралдарын жіктей алады.

Қаржыландыруды және қаржылық кепілдіктерді ұсыну бойынша міндеттемелерден басқа қаржылық міндеттемелер, егер олар саудаға және Ислам туынды құралдарына арналған болса, амортизацияланған құн бойынша немесе ПЗӨҚ бойынша бағаланады не ұйымның қалауы бойынша әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек және клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар

Банк кредиттік ұйымдардағы қаражатты, исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті және клиенттерге қарыздарды амортизацияланған құны бойынша, егер мынадай талаптардың екеуі де орындалса ғана бағалайды:

- Қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстау болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндері тек қана борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайданың есебіне төлемдер болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді (SPPI).

Осы шарттар төменде неғұрлым егжей-тегжейлі қаралады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Бизнес-модельді бағалау

Банк бизнес-модельді бизнестің белгілі бір мақсатына қол жеткізу үшін топтарға біріктірілген қаржы активтерін басқару қалай жүзеге асырылатынын ең жақсы көрсететін деңгейде айқындайды.

Банктің бизнес-модельді жекелеген құралдар деңгейінде емес, портфельдерді біріктірудің неғұрлым жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделеді:

- Бизнес-модельдің нәтижелілігі және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат ұйымның негізгі басқару персоналына қалай хабарланады;
- Бизнес-модельдің нәтижелілігіне (және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігіне) және, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсіліне әсер ететін тәуекелдер;
- Бизнесті басқаратын менеджерлер қалай марапатталады (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделді ме);
- Күтілетін сату жиілігі, көлемі мен мерзімі де Банктің бизнес-модельін бағалау кезінде маңызды аспектілер болып табылады.

Бизнес-модельді бағалау «ең нашар» немесе «стресстік» сценарийлерді ескермей, пайда болуы негізді күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер бастапқы танылғаннан кейін ақша ағындары Банктің күтуінен өзгеше тәсілмен іске асырылса, Банк осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қалған қаржы активтерінің жіктелуін өзгертпейді, бірақ бұдан әрі жақында құрылған немесе жақында сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде осындай ақпаратты назарға алады.

Тест «негізгі қарыз сомасының өтелмеген бөлігіне тек борыш пен пайдаға арналған төлемдер» (SPPI тест)

Жіктеу процесінің екінші кезеңі шеңберінде Банк шартта көзделген актив бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайданың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне тек қана төлемдер болып табылатындығын анықтау үшін қаржы активінің шарттық талаптарын бағалайды (SPPI тест).

Осы тесттің мақсаттары үшін «борыштың негізгі сомасы» бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржы активінің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер борыштың негізгі сомасын өтеу есебіне төлемдер немесе сыйлықақы/дисконт амортизациясы орын алса).

Кредиттік шарт шеңберіндегі пайданың неғұрлым маңызды элементтері әдетте ақшаның уақытша құны үшін өтеу және кредиттік тәуекел үшін өтеу болып табылады. SPPI тестін өткізу үшін Банк орынды факторларды, мысалы, қаржы активі қандай валютада көрсетілген және пайда мөлшерлемесі белгіленген кезеңді қолданады және талдайды.

Сонымен қатар, базалық кредиттік келісіммен байланысты емес шартта көзделген ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырағыштығына немесе құбылмалылығына неғұрлым елеулі аз әсер ететін шарттық талаптар шартта көзделген ақша ағындарының туындауына себепші болмайды, олар негізгі соманың негізгі сомасы мен өтелмеген бөлігіне пайданың есебіне ғана төлемдер болып табылады қарыз. Мұндай жағдайларда қаржылық активті ПЗӘҚ бойынша бағалау қажет.

Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер

Банк исламдық қаржыландыру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шығарады.

Қаржылық кепілдіктер бастапқыда алынған сыйлықақы сомасында әділ құн бойынша қаржылық есептілікте танылады. Бастапқы танылғаннан кейін Банк пайда немесе залал туралы есепте танылған жинақталған амортизацияны және күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) бағалау резервін шегере отырып, бастапқы танылған соманың ең үлкен шамасы бойынша әрбір кепілдік бойынша өз міндеттемесін бағалайды.

Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың талаптары бойынша Банк міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде клиентке алдын ала келісілген шарттарда қаржыландыруды беруге міндетті. Қаржылық кепілдік шарттарындағы сияқты, осындай міндеттемелерге қатысты ККЗ-ны бағалауға қойылатын талаптар қолданылады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Орындау кепілдіктері

Орындау кепілдіктері – егер екінші тарап шартта көзделген міндетті орындамаса, өтемақы беретін шарттар. Орындау кепілдіктері кредиттік тәуекелді бермейді. Орындау кепілдігі бар шарт бойынша тәуекел басқа тараптың шартта көзделген міндеттерді орындамауының мүмкіндігі болып табылады. Тиісінше, орындау кепілдіктері қаржы құралдары болып табылмайды және сондықтан ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласына жатпайды.

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек және клиенттерге қарыздар

Клиенттерге қарыздар және Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешекті қамтитын исламдық қаржыландыру бойынша қызмет бойынша дебиторлық берешек - бұл тіркелген төлемдермен белсенді нарықта айналыспайтын туынды емес қаржы активтері. Ол жақын болашақта дереу сатуға немесе сатуға емес, шарттық ақша ағындарын алуға арналған. Активтер пайданың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар осындай активтердің істен шығуы немесе құнсыздануы кезінде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе залалда көрсетіледі. Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен дебиторлық берешек Мурабаха шарттары бойынша түсімдерден тұрады. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек құнсыздануға резервті шегергендегі амортизацияланған құны бойынша ескеріледі.

Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызмет екі көзден қаржыландырылады: 1) Банктің баланста ескерілетін өз қаражаты; 2) Вакала және Мудараба шарттары бойынша алынған қаражат. Вакала мен Мудараба шарттарының шарттарына сәйкес Банк тәуекел етпейді және мұндай қаражат баланстан тыс баптар ретінде ескеріледі. Вакала және Мудараба шарттары мерзімінен бұрын бұзылған немесе қолданылу мерзімі өткен жағдайда, бұл активтерді өтеу мерзімдерінің ықтимал сәйкессіздігіне әкелуі мүмкін, туындаған тапшылықты Банк өз қаражатынан қаржыландыруы мүмкін және актив ретінде қаржылық жағдай туралы есепте ескерілген.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеу

Банк қаржы активтерін басқарудың бизнес-моделін өзгерткен ерекше жағдайларды қоспағанда, Банк оларды бастапқы танығаннан кейін қайта сыныптамайды. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді. 2022 жылы Банк қаржылық активтер мен міндеттемелерді қайта жіктемеді.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты және олардың баламалары қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық салынбаған қолма-қол ақша қаражатын, міндетті резервтерді, ҚРҰБ-дегі қаражатты және туындаған күннен бастап тоқсан (90) күн ішінде өтеу мерзімі бар басқа банктердегі қаражатты қамтиды.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың компоненттері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Банктің не ақша қаражатын немесе өзге қаржы активтерін жеткізу, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау жолымен өзгеше түрде орындау міндеттемесі болса, міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдар кредиттік ұйымдардың қаражатын және клиенттердің қаражатын қамтиды. Бастапқы танылғаннан кейін қарыз қаражаты тиімді пайда мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тануды тоқтату кезінде пайданың немесе залалдың құрамында, сондай-ақ амортизация процесінде көрсетіледі.

Жалдау

i. Банк жалға алушы ретінде

Банк құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау мен жалға беруден басқа, барлық жалдау шарттарын тану мен бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Банк жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді және базалық активтерді пайдалану құқығын білдіретін пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

i. Жалға алушы ретінде банк (жалғасы)

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Банк жалға беру басталған күнге пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасын, жалдау басталған күні немесе жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергендегі осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындарды және жалдау төлемдерін қамтиды. Егер Банкте жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығы болатындығына жеткілікті сенімділік болмаса, пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа: активті ұтымды пайдаланудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау басталған күні Банк жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау бойынша міндеттемелерді таниды. Жалдау төлемдері жалға алу бойынша кез келген ынталандыру төлемдерін шегергендегі тіркелген төлемдерді (оның ішінде мәні бойынша тіркелген төлемдерді), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты болатын ауыспалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленуі күтілетін сомаларды қамтиды. Жалға алу төлемдері сондай-ақ, егер Банктің осы опционды орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасын және егер жалға алу мерзімі Банктің жалға алуды тоқтату опционын ықтимал орындауын көрсететін болса, жалға алуды тоқтату үшін айыппұлдар төлеуді қамтиды. Индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе шарт басталған кезеңде шығыстар ретінде танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін, егер жалдау шартында көрсетілген пайда мөлшерлемесін оңай анықтау мүмкін болмаса, Банк жалдау басталған күнгі қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдау басталған күннен кейін жалдау бойынша міндеттемелердің шамасы пайда мөлшерлемесін есептеуді көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Бұдан басқа, модификацияланған, жалдау мерзімі өзгерген, тіркелген жалдау төлемдерінің мәні бойынша өзгерген немесе базалық активті сатып алуға опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау бойынша міндеттемелердің баланстық құнын қайта бағалау жүргізіледі.

Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау

Банк қысқа мерзімді жалдауға қатысты танудан босатуды қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдау басталған күні көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алу опционы жоқ шарттарға) қолданады. Банк сондай-ақ құны төмен деп есептелетін (яғни 2.400 мың теңгеге дейін) кеңселік жабдықты жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалдауға қатысты танудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен жалдау бойынша шығыс ретінде танылады.

ii. Операциялық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдаларды бермейтін жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдаудан түсетін пайда жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен есепке алынады және өзінің операциялық сипатына байланысты пайда немесе залал туралы есепте түсімнің құрамына енгізіледі. Операциялық жалдау шарттарын келісу және жасасу процесінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде жалдаудан түскен кіріс сияқты негізде танылады. Шартты жалдау төлемдері олар алынған кезеңде түсім ретінде танылады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

iii. Қаржылық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау мерзімі басталған күннен бастап жалдауға таза инвестицияларға тең сомда жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың баланстық сомасына кірістіліктің тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін схема бойынша есептеледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында ескеріледі.

Қаржы активтерін өзара есепке алу

Қаржылық актив пен қаржылық міндеттеме қаржылық жағдай туралы есепте нетто-шаманы ұсына отырып, танылған сомаларды есепке жатқызуды жүзеге асыруға заңды қорғалған құқық болғанда және нетто-негізде есеп айырысуды жүзеге асыру не активті сату және міндеттемені бір мезгілде орындау ниеті болғанда өзара есепке алуға жатады. Сынақты жүзеге асыру құқығы болашақтағы оқиғаға байланысты болмауға тиіс және мынадай барлық жағдайларда заңды қорғалуға тиіс:

- әдеттегі қызмет барысында;
- дефолт жағдайында; және
- ұйым немесе контрагенттердің біреуі дәрменсіз немесе банкрот болған жағдайда.

Бұл шарттар, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомда көрсетіледі.

Қаржы құралдарын қайта құрылымдау

Банк мүмкіндігінше кепілге өндіріп алудың орнына қаржы құралдары бойынша шарттарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және қаржыландырудың жаңа шарттарын келісуге ұмтылады.

Егер шарттың талаптары шын мәнінде жаңа қаржыландыру болатындай болып қайта қаралатын болса, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін тануды тоқтатудан пайда немесе залал ретінде танылатын болса, Банк қаржы активін, мысалы, клиентке берілген қаржы құралын тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде құрылған қаржы құралы сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған актив (СҚКК) болып есептелетін жағдайларды қоспағанда, ККЗ-ны бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатқызылады. Клиентке қаржыландыруды тануды тоқтату қажеттігін бағалау кезінде Банк өзгелермен қатар мынадай факторларды қарастырады:

- қаржыландыру валютасының өзгеруі;
- контрагенттің өзгеруі;
- модификацияның құрал бұдан былай SPPI тестінің критерийлеріне жауап бермеуіне алып келетіні.

Егер түрлендіру ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Банк құнсызданудан болған залал танылғанға дейін пайда немесе залал туралы есепте модификациядан болған шығыстарды шегере отырып, кірістер құрамында ұсынылатын пайданы немесе залалды таниды.

Тануды тоқтатуға алып келмейтін түрлендіру жағдайында Банк сондай-ақ кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюының немесе активтерді кредиттік құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігінің болуын қайта бағалайды. Активті түрлендіру нәтижесінде кредиттік құнсызданған ретінде жіктегеннен кейін ол кем дегенде 12 айлық сынақ кезеңі ішінде 3-кезеңнің құрамында қалады. 3-кезеңнен қайта құрылымдалған қаржыландыруды аудару үшін түрлендірілген төлем кестесіне сәйкес барлық сынақ кезеңі ішінде негізгі борыштың немесе пайданың елеусіз сомасынан артық тұрақты төлемдер қажет.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржылық актив (немесе қолданылатын жерде - қаржылық активтің бір бөлігі немесе ұқсас қаржылық активтер тобының бір бөлігі), егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Банк активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе «транзиттік» келісім талаптарымен үшінші тарапқа елеулі кідіріссіз алынған ақша ағындарын толық аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Банк не (а) активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде берсе, не (б) активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды тапсырса, қаржылық жағдай туралы есепте танылуын тоқтатады.

Егер Банк активтен ақша ағындарын алуға өзінің құқықтарын берген жағдайда, бұл ретте онымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдаларды бермесе де, өзінде сақтамаса да, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, мұндай актив Банктің осы активке жалғасып отырған қатысуы шегінде есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру активтің бастапқы баланстық құнының ең аз мәні және Банкке төлеуге ұсынылуы мүмкін өтемнің ең жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Банк енді олардың құнын өтеуді күтпеген кезде ғана қаржы активтері ішінара не тұтастай есептен шығарылады. Егер есептен шығаруға жататын сома құнсыздануға арналған жинақталған резервтің шамасынан жоғары болса, онда айырма алдымен резервтің ұлғаюы ретінде ескеріледі, ол кейін жалпы баланстық құнға қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру кредиттік залалдар бойынша шығыстарға жатады. Есептен шығару тануды тоқтатуға жатады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттемені тану тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі өткен жағдайда тоқтатылады.

Бір қолданыстағы қаржылық міндеттемені елеулі ерекшеленетін талаптармен сол кредитордың алдындағы басқа міндеттеменен ауыстыру кезінде немесе қолданыстағы міндеттеменің талаптарын елеулі түрлендіру жағдайында бастапқы міндеттемені тану тоқтатылады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе залал құрамындағы міндеттемелердің баланстық құнындағы айырманы тану арқылы есепте көрсетіледі.

Салық салу

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақыт айырмашылықтарына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы, кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы жүзеге асыру сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалға да әсер етпейтін операция бойынша активті немесе міндеттемені бастапқы көрсету нәтижесінде туындайтын жағдайларды қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың қаржылық есептілік мақсаттары үшін баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі, оған қарсы салық базасын азайтатын осы уақытша айырмалар есепке алынуы мүмкін. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күні күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнаманы негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасында Банк қызметіне қатысты қолданылатын әртүрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар өзге операциялық шығыстардың құрамында жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар күнделікті қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар ескерілмей, жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, нақты құны бойынша көрсетіледі. Мұндай құн, егер олар тану критерийлеріне сай келсе, туындаған сәтте танылатын жабдықты ауыстыруға байланысты шығындарды қамтиды.

Негізгі құралдардың баланстық құны осы активтің баланстық құнының өтелмейтінін көрсететін оқиғалар немесе мән-жайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда құнсыздану мәніне бағаланады.

Активтің амортизациясы ол пайдалану үшін қол жетімді болғанда басталады. Амортизация активтерді ұтымды пайдаланудың мынадай есептік мерзімдері ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	<i>Амортизация мөлшерлемелері</i>
Компьютерлер және кеңсе жабдықтары	20-50%
Көлік құралдары	15-20%
Басқалар	15-30%

Қалдық құн, ұтымды пайдалану мерзімдері және активтердің амортизациясын есептеу әдістері әрбір есепті жылдың соңында талданады және қажеттілігіне қарай түзетіледі.

Жөндеуге және қайта жаңартуға арналған шығыстар олардың пайда болуына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталдандыруға жататын жағдайларды қоспағанда, өзге операциялық шығыстардың құрамы жиынтық кіріс туралы есепке енгізіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бағдарламалық қамтамасыз ету мен лицензияларды қамтиды.

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің нақты құны сатып алу күнгі олардың әділ құнын білдіреді. Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалдар шегеріле отырып, нақты құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің шектеулі немесе белгіленбеген ұтымды пайдалану мерзімі бар. Ұтымды пайдалану мерзімі шектеулі материалдық емес активтер 1 жылдан 7 жылға дейінгі ұтымды пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда құнсыздану мәніне талданады. Ұтымды пайдалану мерзімі белгіленбеген материалдық емес активтерді амортизациялау мерзімдері мен тәртібі кем дегенде жыл сайын әрбір есепті жылдың соңында талданады.

Бағалау міндеттемелері

Егер Банктің белгілі бір оқиға салдарынан бұрын заңды немесе практикамен негізделген міндеттемелері болса, оларды реттеу үшін болашақтағы экономикалық пайданы қамтитын және сенімділіктің жеткілікті дәрежесімен бағалауға болатын ресурстардың кетуі үлкен ықтималдықпен талап етілсе, бағалау міндеттемелері танылады.

Зейнетақымен қамсыздандыру және жұмыскерлерге өзге де жеңілдіктер бойынша міндеттемелер

Банктің Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа зейнетақымен қамсыздандырудың қосымша схемалары жоқ, ол жұмыс берушінің ағымдағы жарналарын жұмыскерлерге ағымдағы жалпы төлемдердің пайызы ретінде есептеуді көздейді. Бұл шығыстар тиісті жалақы жататын есепті кезеңде көрсетіледі. Бұдан басқа, Банк еңбек қызметі аяқталғаннан кейін жұмыскерлерге елеулі сыйақы төлемейді.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал құрамында көрсетіледі. Бизнесті біріктіру жағдайларын қоспағанда, үшінші тараптарға жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты қызметтерге ақы төлеуге арналған шығындар капитал құрамында осы эмиссия нәтижесінде алынған соманы азайту ретінде көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналдық құнынан алынған қаражаттың әділ құнының асып кету сомасы қосымша төленген капитал ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және егер олар есепті күнді қоса алғанға дейін жарияланған жағдайда ғана есепті күндегі меншікті капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығарылымға қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашылады.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте олар туралы ақпарат оларды өтеуге байланысты ресурстардың істен шығуы мүмкін болмаған жағдайларды қоспағанда, қаржылық есепте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте олар туралы ақпарат олармен байланысты экономикалық пайда алу ықтимал болып табылатын жағдайларда қаржылық есепте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Банктің экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болса және егер түсім сенімді бағаланатын болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте түсімді тану үшін мынадай критерийлер орындалуға тиіс:

Қаржылық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Банк амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша түсімді кредиттік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа, қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына пайданың тиімді мөлшерлемесін қолдана отырып есептейді. Тиімді пайда мөлшерлемесі – бұл дисконттау кезінде қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде немесе ол қолданылатын неғұрлым қысқа уақыт кезеңі ішінде қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтірілетін болашақ ақшалай төлемдер немесе түсімдер есептелген мөлшерleme. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайда мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ болашақ кредиттік залалдар ескерілмейді. Қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны Банк төлемдерді немесе түсімдерді бағалауды қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген баланстық құн пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Кредит құнсызданатын қаржы активі жағдайында Банк пайданың тиімді мөлшерлемесін осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына қолдана отырып, түсімді есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және ол енді кредиттік-құнсызданған болып табылмаса, Банк жалпы құн негізінде түсімді есептеуге қайтарылады.

Қаржы активтерінің СҚКҚ жағдайында Банк түсімді кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген пайданың тиімді мөлшерлемесін қолданумен қаржы активінің амортизацияланған құнына есептейді. Кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайда мөлшерлемесі – бұл бастапқы тану кезінде есептелген болашақ ақша ағындарын (кредиттік залалдарды қоса алғанда) СҚКҚ активтерінің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерleme.

ПЗӨҚ бойынша бағаланатын барлық қаржы активтері бойынша табыстар пайда немесе залал туралы есепте «Пайда бойынша өзге түсім» бабының құрамында пайданың шарттық мөлшерлемесін пайдалана отырып танылады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсететін әртүрлі қызмет түрлерінен комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер мынадай екі санатқа бөлінуі мүмкін:

Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кірістер

Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық ақылар осы кезең ішінде есептеледі. Мұндай баптар комиссиялық кірістерді және кепілдік бергені үшін сыйақыны қамтиды. Егер қаржы құралын пайдалану ықтималдығы жоғары болса, исламдық қаржыландыруды беру жөніндегі міндеттемелер үшін комиссиялар және қаржы құралын беруге байланысты өзге де комиссиялар болашақ кезеңдерге жатқызылады (қаржы құралын беруге тікелей байланысты шығындармен қатар) және кредит бойынша пайданың тиімді мөлшерлемесін түзету ретінде танылады.

Операциялар жасау бойынша қызмет көрсетуден комиссиялық кірістер

Үшінші тараптың атынан операция жасау жөніндегі келіссөздерді жүргізгені немесе оған қатысқаны үшін алынған комиссиялық алымдар, мысалы, акцияларды немесе өзге де бағалы қағаздарды сатып алу не бизнесті сатып алу немесе сату кезінде келісім жасасу Банктің орындауға міндеті болып табылғанда, осындай операция аяқталғаннан кейін танылады. Атқаруға белгілі бір міндеттерге байланысты комиссиялық (немесе комиссиялық) төлемдер тиісті өлшемдер орындалғаннан кейін танылады. Егер шартта ауыспалы өтем көзделсе, комиссиялық кірістер ауыспалы өтемге тән белгісіздікті кейіннен шешу кезінде жинақтаушы қорытынды деп танылған түсім сомасының елеулі азаюы болмайтындай дәрежеде ғана танылады.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік теңгемен берілген, ол функционалдық валюта және Банктің есептілігін ұсыну валютасы болып табылады. Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда Қазақстан Қор Биржасы (бұдан әрі - «ҚҚБ») белгілеген және операция күні қолданыстағы ҚРҰБ жариялайтын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валютасындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар «Шетел валютасымен операциялар бойынша таза кірістер/(залалдар) – валюталық баптарды қайта бағалау» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі. Шетел валютасындағы нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операция күні қолданылып жүрген айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетел валютасында көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құн айқындалған күні қолданыста болған айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбас бағамы мен осындай операция күніндегі ҚҚБ ресми бағамы арасындағы айырма шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістердің құрамына енгізіледі. 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚҚБ-да белгіленген ресми айырбас бағамы тиісінше 1 АҚШ доллары үшін 454,56 теңгені және 462,65 теңгені құрады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар

Төменде Банктің қаржылық есебі жарияланған күні шығарылған, бірақ әлі күшіне енген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер ұсынылған. Банк осы жаңа стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер қолданылса, олар күшіне енгеннен кейін қолдануды жоспарлайды.

- Инвестор мен оның қауымдасқан компаниясы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы активтерді сату немесе салым (ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер) инвестор мен оның қауымдасқан компаниясы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы активтерді сату немесе салым болатын жағдайларға қатысты. Атап айтқанда, түзетулер үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан компаниямен немесе бірлескен кәсіпорынмен операция нәтижесінде бизнесі жоқ еншілес компанияны бақылауды жоғалту нәтижесінде туындайтын пайда немесе залалдар осындай қауымдасқан немесе бірлескен кәсіпорындағы байланысты емес инвесторлардың үлесі шегінде ғана негізгі компанияның пайда немесе пайда құрамында танылатынын көрсетеді. Осыған ұқсас, кез келген бұрынғы еншілес компанияда (үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан компания немесе бірлескен кәсіпорын болған) қалған инвестицияларды қайта бағалау нәтижесінде пайда мен шығындар әділ құн бойынша бұрынғы бас компанияның пайда немесе залалдар құрамында жаңа қауымдасқан компаниядағы немесе бірлескен кәсіпорындағы байланысты емес инвесторлардың қатысу үлестері шегінде ғана танылады. Түзетулердің күшіне ену күні ХҚЕС жөніндегі Кеңеспен әлі белгіленбеген; алайда түзетулерді мерзімінен бұрын қолдануға жол береді.
- ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсынуға» түзетулер міндеттемелерді ағымдағы немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу. Түзетулер қаржылық жағдай туралы есепте белгісіз өтеу күні бар борыштық және өзге де міндеттемелерді ағымдағы (өтеуге жататын немесе бір жыл ішінде ықтимал өтеуге жататын) немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу қажеттігін анықтауға көмектесе отырып, талаптарды қолдануда дәйектілікті қамтамасыз етуге бағытталған. Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін ретроспективті қолданылады.
- Ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер (ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер). Түзетулер ұйым есепті кезеңнің соңында немесе оған дейін сақтауға міндетті ковенанттардың ғана ұйымның міндеттемені өтеуді есепті күннен кейін кемінде он екі айға кейінге қалдыру құқығына әсер ететінін нақтылайды (демек, бағалау кезінде міндеттеменің қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктелуі ескерілуі тиіс). Мұндай ковенанттар, тіпті егер ковенанттың сақталуы есепті күннен кейін ғана бағаланатын болса да (мысалы, сәйкестік есепті күннен кейін ғана бағаланатын есепті күнге кәсіпорынның қаржылық жағдайына негізделген ковенант), есепті кезеңнің соңында құқықтың болуына әсер етеді. Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін ретроспективті қолданылады.
- Жеткізушілерді қаржыландыру тетіктері (ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулер). Түзетулер ХҚЕС (IAS) 7-ге ұйымның өнім берушілерді қаржыландыру туралы өз келісімдері туралы ақпаратты ашуға міндетті екендігі айтылған ақпаратты ашу мақсатын қосады, бұл қаржылық есептілікті пайдаланушыларға осы келісімдердің ұйымның міндеттемелеріне және ақша қаражатының ағындарына әсерін бағалауға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, ХҚЕС (IFRS) 7 өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімнің өтімділік тәуекелінің шоғырлануы кәсіпорынның бейімділігі туралы ақпаратты ашуға қойылатын талаптарға мысал ретінде енгізетін түзетулер енгізілді. Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді.
- Кері жалдаумен сату кезінде жалдау бойынша міндеттемелер (ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулері). ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулері ХҚЕС (IFRS) 15 талаптарын қанағаттандыратын және сату ретінде ескерілетін кері жалдаумен сату операцияларын кейіннен бағалауға қойылатын талаптарды қосады. Түзетулер сатушы-жалға алушы «жалдау төлемдерін» немесе «қайта қаралған жалдау төлемдерін» сатушы-жалға алушы жалға алу басталған күннен кейін сатушы-жалға алушыда сақталатын пайдалану құқығына жататын пайданы немесе залалды танымайтындай етіп анықтауды талап етеді. Түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді.
- ХҚЕС (IAS) 21 «Валюта бағамдарындағы өзгерістердің әсері» түзетулері. Осы түзетулер операция күні басқа валютаға айырбасталмайтын шетел валютасындағы операциялары бар ұйымдарға қолданылады. Валюта басқа валютаны алу мүмкіндігі болған кезде (әдеттегі техникалық кідіріспен) айырбасталады және транзакция заңды қамтамасыз етілген құқықтар мен міндеттемелерді жасайтын нарықтық немесе айырбастау тетігі арқылы жүзеге асырылады. Түзетулер 2025 жылғы 1 қаңтардан кейін немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдер үшін күшіне енеді.

Банк осы жаңа стандарттар мен түзетулерді олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті. Бұл түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

Алдыңғы кезеңдегі түзетулер

Банк 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеуге арналған сценарийлердің ықтималдығын есептеуде қате тапты. Нәтижесінде мынадай түзетулер жасалды:

	2022 жыл		
	Түзетуге дейін	Түзету	Түзетілді
Исламдық Қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	14.297.125	345.392	14.642.517
Активтер жиыны	32.734.071	345.392	33.079.463

	2022 жыл		
	Түзетуге дейін	Түзету	Түзетілді
Кредиттік залалдар бойынша шығыстар	(1.469.005)	345.392	(1.123.613)
Жыл ішіндегі жиынтық залал жиыны	(942.389)	345.392	(596.997)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

5. Елеулі есептік пікірлер мен бағалаулар

Пікірлер

Есеп саясатын қолдану процесінде Банк басшылығы есептік бағалаудан басқа қаржылық есептілікте көрсетілген сомаға неғұрлым елеулі әсер ететін мынадай пайымдаулар жасады:

Ұзартуға опционы бар шарттарда жалдау мерзімін айқындау

Банк жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенімділік болса, жалдауды ұзартуға арналған опцион көзделген кезеңдермен немесе егер оның орындалмайтынына жеткілікті сенімділік болса, жалдауды тоқтатуға арналған опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды.

Кейбір жалдау шарттары бойынша Банкте активтерді жалдауды қосымша үш жылдан бес жылға дейін ұзартуға опцион бар. Банк өзінің ұзартуға арналған осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділігі бар-жоғын анықтау үшін пайымдауды қолданады. Бұл ретте Банк жалдауды ұзартуға арналған опционды орындау үшін экономикалық ынталандырудың туындауына әкеп соғатын барлық орынды факторларды ескереді. Жалға алу басталған күннен кейін Банк елеулі оқиға не жағдайлардың өзгеруі туындаған кезде жалға алу мерзімін қайта бағалайды, ол Банктің бақылауында болады және оның жалға беруді ұзартуға арналған опционды орындау (немесе орындамау) қабілетіне әсер етеді (мысалы, бизнес-стратегияны өзгерту).

Шариғатқа сәйкестігі

«Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» 1995 жылғы 31 тамыздағы Қазақстан Республикасы Заңының («Заң») талаптарына сәйкес Банктің қызметі мен операцияларының жоғарыда аталған Заң мен Шариғат талаптарына сәйкестігін айқындауға жауапты Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес («ИҚҚК») бекітілді. 2023 жылғы Банктің Шариғатқа сәйкестігі туралы ИҚҚК есебі осы қаржылық есептілікті шығару күніне әлі ұсынылмаған. Банк басшылығы осы қаржылық есептілікті жасаған кезде Банктің 2023 жылғы барлық қызметі мен операциялары Заң мен Шариғат талаптарына сәйкес келеді деген болжамды негізге алады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

5. Елеулі есептік пікірлер мен бағалаулар (жалғасы)

Бағалардың белгісіздігі

Банктің есеп саясатын қолдану процесінде басшылық өзінің пайымдауларын пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған сомаларды айқындауға қатысты бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауларды пайдаланудың неғұрлым елеулі жағдайлары берілген:

Күтілетін кредиттік залалдар

Қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша құнсызданудан болған залалдарды бағалау пайымды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, ККЗ-ны айқындау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу шамасы мен мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, ондағы өзгерістер құнсыздануға бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Банктің ККЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректерді таңдауға және олардың өзара тәуелділігіне қатысты бірқатар базалық жорамалдарды қамтитын күрделі үлгілердің нәтижесі болып табылады. Күтпеген қаржылық қиындықтар жағдайында қарыз алушы үшін бірқатар жеңілдіктерді талап ететін Шариатқа сәйкес келу қажеттілігін ескере отырып, Банк көп жағдайда өткен оқиғалар туралы елеулі расталатын деректерсіз болашақ оқиғалардың даму ықтималдықтары мен сценарийлерін өз бағалауына сүйенеді. Пайымдаулар мен есептік бағалар болып саналатын ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- Дефолт ықтималдығын (PD) айқындау үшін Банк пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингті беру жүйесі;
- Банк кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау үшін пайдаланатын өлшемшарттар, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалануға тиіс және сапалық бағалау;
- Қаржы активтерін олар бойынша топтық негізде бағаланатын топтарға біріктіру;
- Әртүрлі формулалар мен бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, ККЗ есептеу модельдерін әзірлеу;
- Макроэкономикалық көрсеткіштер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, мысалы, ЖІӨ өсу деңгейі мен клиенттің қаржылық жай-күйі, сондай-ақ дефолттың ықтималдық көрсеткіштеріне (PD), дефолт тәуекеліне ұшыраған шамаға (EAD) және дефолт кезіндегі залалдар деңгейіне (LGD) әсер ету.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі жұмыс істейді. Қолданыстағы салықтар қосылған құн салығын, корпоративтік табыс салығын, әлеуметтік және өзге де салықтарды қамтиды. Нормативтік-құқықтық актілерді қолдану жөніндегі атқарушылық өкімдер көбінесе түсініксіз болып табылады немесе мүлдем жоқ және елеусіз мөлшерде прецеденттер анықталды. Ведомстволар арасында да, бір ведомствоның ішінде де ережелерді заңдық тұрғыдан түсіндіруге қатысты әртүрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл кейбір белгісіздік пен жанжалды жағдайларды тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңдық реттеудің басқа салалары (мысалы, кедендік және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдар, өсімдер мен тұрақсыздық айыптарын салуға құқығы бар бірнеше ведомстволардың бақылауында болады. Мұндай жағдай, мысалы, салық заңнамасы неғұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда, Қазақстан Республикасында салықтық тәуекелдер ықтималдығының үлкен дәрежесін кұрайды.

Басшылық Банк оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп санайды. Алайда, даулы салық мәселелеріне қатысты тиісті органдардың өзге де позицияға ие болу қаупі бар.

Жалдау – қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін бағалау

Банк жалдау шартында көрсетілген пайда мөлшерлемесін оңай анықтай алмайды, сондықтан ол жалдау бойынша міндеттемелерді бағалау үшін қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі – бұл Банк ұқсас мерзімге және ұқсас қамтамасыз ету кезінде құны бар активті, ұқсас экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы активтің ұқсас құнын алу үшін қажетті қарыз қаражатын тарта алатын пайда мөлшерлемесі. Осылайша, қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі Банк «төлеуге тиіс» пайызды көрсетеді және оның анықтамасы, егер бақыланатын мөлшерлемелер болмаса не егер бақыланатын мөлшерлемелерді жалдау шарттарын көрсету үшін түзету қажет болса, есептік бағалауды пайдалануды талап етеді.

Банк бақыланатын бастапқы деректерді (нарықтық пайда мөлшерлемелері сияқты) пайдалана отырып, қосымша

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін олар болған кезде айқындайды және ұйымға тән белгілі бір есептік бағаларды пайдаланады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

6. Ақша қаражаты және олардың баламалары

31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты және олардың баламалары мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Қолма-қол ақша	1.204.539	1.605.360
ҚРҰБ-дегі ағымдағы шоттардағы қаражат	358.482	11.426.810
ҚРҰБ-де келісімшарт мерзімі 90 күнге дейінгі Мурабаха Таваррук	2.402.951	2.001.750
Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы қаражат	2.716.890	1.916.996
	6.682.862	16.950.916
ККЗ-ға арналған бағалау резервін шегергенде	(48.417)	(34.954)
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6.634.445	16.915.962

Қазақстан заңнамасына сәйкес Банк Банктің белгілі бір міндеттемелерінің пайызы ретінде есептелген міндетті резервтердің белгілі бір мөлшерін қолдауға міндетті. Мұндай резервтер ҚРҰБ-дағы ағымдағы шоттарда немесе қолма-қол ақша массасында ҚРҰБ-дағы ағымдағы шоттардағы ақша қаражатының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары немесе резервтерді қалыптастыру кезеңінде ұлттық немесе шетел валюталарындағы қолма-қол ақша қаражаты мөлшерінде ұсталуға тиіс. Осыған қарамастан, Банк бұл қаражатты өзінің күнделікті қызметінде пайдалануды шектемейді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндетті резервтер 48.417 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 34.954 мың теңге) құрады.

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі ақшалай баламаларға арналған бағалау резервтерінің өзгерістеріне талдау берілген:

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.688)	(20.301)	(12.965)	(34.954)
Өтелген активтер	—	—	—	—
3-кезеңге аудару	1.688	20.301	(21.989)	—
ККЗ таза өзгеруі	—	—	(13.463)	(13.463)
2023 жылғы 31 желтоқсанға ККЗ арналған резерв	—	—	(48.417)	(48.417)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі ақшалай баламаларға арналған бағалау резервтерінің өзгерістеріне талдау берілген:

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(24.168)	—	—	(24.168)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	—	(6.671)	—	(6.671)
Өтелген активтер	22.868	—	—	22.868
3-кезеңге аудару	64	—	(64)	—
ККЗ таза өзгеруі	(452)	(13.630)	(12.901)	(26.983)
2022 жылғы 31 желтоқсанға ККЗ арналған резерв	(1.688)	(20.301)	(12.965)	(34.954)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек

31 желтоқсандағы жағдай бойынша исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл (Түзетілген)</i>
Тауарлық Мурабаха – корпоративтік бөлігі	18.745.735	18.210.769
Кард Хассан	11.701	20.389
Тауарлық Мурабаха – бөлшек сауда бөлігі	35.944	17.259
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек жиыны	18.793.380	18.248.417
ККЗ-ға арналған бағалау резервін шегергенде	(3.722.443)	(3.605.900)
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	15.070.937	14.642.517

2023 жылы Банк 322.871 мың теңге (2022 жылы: 479.826 мың теңге) сомасындағы нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша берілген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті бастапқы тану кезіндегі залалды және өзге жиынтық кіріс туралы есепте 818.404 мың теңге (2022 жылы: 113.814 мың теңге) сомасында активтердің СҚКҚ бастапқы тану кезіндегі залалды таныды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек бойынша пайда нормасы жылдық 8% -21% (2022 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 8% -19%) болды және дебиторлық берешекті өтеу мерзімі 2024-2030 жылдары (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 2023-2028 жылдары) басталады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**ККЗ-ға арналған бағалау резерві**

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі корпоративтік бөлік – Тауарлық Мурабаха бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

Мурабаха тауарлық – корпоративтік

<i>бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құны	32.647	11.278.139	6.053.038	846.945	18.210.769
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	3.140.000	–	–	–	3.140.000
Өтелген активтер	(393.892)	(1.087.354)	(979.783)	(60.333)	(2.521.362)
1-кезеңге аударымдар	–	–	–	–	–
2-кезеңге аударымдар	(1.742.500)	1.742.500	–	–	–
3-кезеңге аударымдар	(722.265)	(10.113.216)	10.835.481	–	–
Тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	(82.857)	(11.322)	189.075	(83.528)	11.368
Дисконт амортизациясы	21.195	(66.247)	(89.636)	39.648	(95.040)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	252.328	1.742.500	16.008.175	742.732	18.745.735

Тауарлық Мурабаха – корпоративтік

<i>бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.140)	(833.714)	(2.368.660)	(399.275)	(3.602.789)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(159.437)	–	–	–	(159.437)
Өтелген активтер	18.612	103.509	627.863	99.620	849.604
1-кезеңге аударымдар	–	–	–	–	–
2-кезеңге аударымдар	206.350	(206.350)	–	–	–
3-кезеңге аударымдар	195.943	1.842.046	(2.037.989)	–	–
Бір Кезеңнен екіншісіне ауыстыру нәтижесінде ККЗ-ға әсер ету және ККЗ-ны бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректерді өзгерту	(258.672)	(1.194.258)	192.597	412.356	(847.977)
Тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	18.968	16.170	(110.794)	28.198	(47.458)
Дисконт амортизациясы	(21.195)	66.247	84.417	(39.648)	89.821
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(571)	(206.350)	(3.612.566)	101.251	(3.718.236)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**ККЗ-ға арналған бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі корпоративтік бөлік – Тауарлық Мурабаха бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

Тауарлық Мурабаха – корпоративтік

<i>бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚКҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	1.027.778	10.860.002	5.262.357	422.556	17.572.693
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	9.940.000	–	–	1.120.000	11.060.000
Өтелген активтер	(1.733.554)	(6.456.849)	(1.372.071)	(695.611)	(10.258.085)
1-кезеңге аударымдар	614.388	(521.119)	(93.269)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(7.990.596)	11.488.883	(3.498.287)	–	–
3-кезеңге аударымдар	(1.825.369)	(4.092.778)	5.918.147	–	–
Тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	(310.714)	–	(310.714)
Дисконт амортизациясы	–	–	146.875	–	146.875
2022 жылғы 31 желтоқсанға	32.647	11.278.139	6.053.038	846.945	18.210.769

Тауарлық Мурабаха – корпоративтік

<i>бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>ПСКО</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(37.243)	(1.325.852)	(1.481.854)	(65.426)	(2.910.375)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(504.715)	–	–	–	(504.715)
Өтелген активтер	57.860	693.279	655.806	270.858	1.677.803
1-кезеңге аударымдар	(74.366)	58.323	16.043	–	–
2-кезеңге аударымдар	573.153	(1.345.393)	772.240	–	–
3-кезеңге аударымдар	62.561	467.906	(530.467)	–	–
Бір Кезеңнен екіншісіне ауыстыру нәтижесінде ККЗ-ға әсер ету және ККЗ-ны бағалау үшін пайдаланылған модельдер мен бастапқы деректерді өзгерту (Түзетілген)	(78.390)	618.023	(1.794.927)	(604.707)	(1.860.001)
Тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын түрлендіруге байланысты шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	141.374	–	141.374
Дисконт амортизациясы	–	–	(146.875)	–	(146.875)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(1.140)	(833.714)	(2.368.660)	(399.275)	(3.602.789)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**ККЗ-ға арналған бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін Кард Хассан бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Кард Хассан</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	20.389	–	–	20.389
Жаңа құрылған активтер	–	–	–	–
Өтелген активтер	(8.688)	–	–	(8.688)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	11.701	–	–	11.701

<i>Кард Хассан</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(46)	–	–	(46)
Жаңа құрылған активтер	–	–	–	–
Өтелген активтер	18	–	–	18

Бір кезеңнен екінші кезеңге ауыстыру және
ККЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы
деректердің өзгеруі нәтижесінде ККЗ-ға әсер
ету

	(21)	–	–	(21)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(49)	–	–	(49)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін Кард Хассан бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Кард Хассан</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	38.369	–	–	38.369
Жаңа құрылған активтер	2.000	–	–	2.000
Өтелген активтер	(19.980)	–	–	(19.980)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	20.389	–	–	20.389

<i>Кард Хассан</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(152)	–	–	(152)
Жаңа құрылған активтер	(31)	–	–	(31)
Өтелген активтер	137	–	–	137
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(46)	–	–	(46)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**ККЗ-ға арналған бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда бөлігі – Тауарлық Мурабаха бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Тауарлық Мурабаха - бөлшек сауда бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	9.344	5.257	2.658	17.259
Жаңа құрылған активтер	41.000	–	150	41.150
Өтелген активтер	(21.426)	(1.039)	–	(22.465)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	28.918	4.218	2.808	35.944

<i>Тауарлық Мурабаха - бөлшек сауда бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(62)	(1.167)	(1.836)	(3.065)
Жаңа құрылған активтер	(313)	–	–	(313)
Өтелген активтер	75	266	–	341
Бір кезеңнен екінші кезеңге ауыстыру және ККЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде ККЗ-ға әсер ету	–	(835)	(286)	(1.121)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(300)	(1.736)	(2.122)	(4.158)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі бөлшек сауда бөлігі - Тауарлық Мурабаха бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Тауарлық Мурабаха - бөлшек сауда бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	20.562	5.981	–	26.543
Жаңа құрылған активтер	2.500	–	–	2.500
Өтелген активтер	(11.218)	(566)	–	(11.784)
2-кезеңге аударымдар	(2.500)	2.500	–	–
3-кезеңге аударымдар	–	(2.658)	2.658	–
2022 жылғы 31 желтоқсанға	9.344	5.257	2.658	17.259

<i>Тауарлық Мурабаха - бөлшек сауда бөлігі</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(405)	(1.720)	–	(2.125)
Жаңа құрылған активтер	(49)	–	–	(49)
Өтелген активтер	343	77	–	420
2-кезеңге аударымдар	49	(49)	–	–
3-кезеңге аударымдар	–	719	(719)	–
Бір кезеңнен екінші кезеңге ауыстыру және ККЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде ККЗ-ға әсер ету	–	(194)	(1.117)	(1.311)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(62)	(1.167)	(1.836)	(3.065)

Исламдық қаржыландыру бойынша түрлендірілген және қайта құрылымдалған дебиторлық берешек

Егер шарттың талаптары мәні бойынша жаңа қаржы құралына айналатындай болып қайта қаралатын болса, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін тануды тоқтатудан пайда немесе залал ретінде танылатын болса, Банк қаржылық активті, мысалы, исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде исламдық қаржыландыру бойынша құрылған дебиторлық берешек СҚКҚ актив болып есептелетін жағдайларды қоспағанда, ККЗ бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады.

Егер түрлендіру ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайда мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Банк құнсызданудан болған залал танылғанға дейін түрлендіруден болған пайданы немесе залалды таниды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Исламдық қаржыландыру бойынша түрлендірілген және қайта құрылымдалған дебиторлық берешек (жалғасы)**

2023 және 2022 жылдар ішінде Банк Тауарлық Мурабахтың кейбір корпоративтік және бөлшек сауда шарттарының шарттарын түрлендірді. Банк бұл түрлендірулерді елеусіз деп бағалады. Осының нәтижесінде 2023 жылы Банк 11.369 мың теңге (2021 жылы: залал 310.714 мың теңге) мөлшерінде мойындауды тоқтатуға алып келмейтін Тауарлық Мурабаха корпоративтік және бөлшек сауда шарттарының талаптарын түрлендіруден түскен кірісті таныды.

Төмендегі кестеде талаптары кезең ішінде қайта қаралған және нәтижесінде Банк шеккен түрлендіруден тиісті шығындарды көрсете отырып, қайта құрылымдалған ретінде ескерілетін активтер көрсетілген.

	2023 жыл	2022 жыл
Кезең ішінде түрлендірілген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек		
Түрлендіруге дейінгі амортизацияланған құн	13.720.707	2.949.149
Исламдық қаржыландыру бойынша тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын дебиторлық берешекті түрлендіруден болатын таза залал	10.597	(310.714)

Кредиттік сапаны арттыруды қамтамасыз ету және өзге де тетіктер

Банк ұсынуды талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелін бағалауға байланысты болады. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлеріне қатысты қағидаттар белгіленген.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша исламдық қаржыландыру шарттары бойынша дебиторлық берешек жылжымайтын мүлікпен, жылжымалы мүлікпен, тауар-материалдық қорлармен және корпоративтік кепілдіктермен қамтамасыз етілген. Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнының мониторингін жүзеге асырады, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз етуді сұратады, сондай-ақ Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануынан болатын залалдарға бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамтамасыз етудің нарықтық құнын қадағалайды.

Қамтамасыз ету немесе кредиттік сапаны арттырудың өзге тетіктері болмағанда, 3-кезеңді Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек бойынша ККЗ 31 желтоқсанда жоғары болды:

	2023 жыл	2022 жыл
Тауарлық Мурабаха – корпоративтік бөлігі	460.435	1.584.056
	460.435	1.584.056

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті шоғырландыру

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің талаптары Банктің меншікті капиталының 10% дан астамын құрайтын исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек шарттары бойынша бір контрагенті бар (2022 жылғы 31 желтоқсанда: бір контрагент). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы контрагентке қойылатын талаптардың жиынтық көлемі 1.475.906 мың теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 1.433.100 мың теңге) құрайды. Осы дебиторлық берешек бойынша 208.665 мың теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 19.137 мың теңге) мөлшерінде ККЗ үшін бағалау резерві танылды.

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек Қазақстан Республикасында мынадай салаларда шоғырландырылады:

	2023 жыл	2022 жыл (Скоррек)
Сауда кәсіпорындары	5.831.941	5.307.717
Құрылыс және қызмет көрсету	3.305.326	3.433.454
Қызметтер	2.843.716	1.780.976
Машина жасау	1.792.857	1.782.480
Өнеркәсіптік өндіріс	817.035	459.115
Ауыл шаруашылығы және тамақ өнеркәсібі	337.711	980.309
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	142.351	23.570
Металл бұйымдарын өндіру	-	874.896
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	15.070.937	14.642.517

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

8. Клиенттерге қарыздар

Жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттерге қарыздар мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл</i>
Коммерциялық кредиттеу	22.803	31.803
Клиенттерге берілген қарыздардың жиыны	22.803	31.803
ККЗ-ға арналған бағалау резервін шегергенде	(22.803)	(31.803)
Клиенттерге қарыздар	—	-

ККЗ-ға арналған бағалау резерві

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі коммерциялық кредиттеу бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Коммерциялық кредиттеу</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	31.803	31.803
Өтелген активтер	(9.000)	(9.000)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	22.803	22.803

<i>Коммерциялық несиелеу</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(31.803)	(31.803)
Өтелген активтер	9.000	9.000
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(22.803)	(22.803)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі коммерциялық кредиттеу бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Коммерциялық несиелеу</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	38.303	38.303
Өтелген активтер	(6.500)	(6.500)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	31.803	31.803

<i>Коммерциялық несиелеу</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(26.524)	(26.524)
Өтелген активтер	6.500	6.500
ККЗ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректердің өзгеруі		
нәтижесінде ККЗ-ға әсері	(11.779)	(11.779)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(31.803)	(31.803)

Кредиттік сапаны арттыруды қамтамасыз ету және өзге де тетіктер

Банк ұсынуды талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелін бағалауға байланысты болады. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлеріне қатысты қағидаттар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері:

- Коммерциялық кредит беру кезінде - жылжымайтын мүлік, өндірістік жабдық, тауар-материалдық қорлар кепілі және өзге де қамтамасыз ету.

Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнына мониторингті жүзеге асырады, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз етуді сұратады, сондай-ақ ККЗ резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамтамасыз етудің нарықтық құнын қадағалайды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

9. Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар

Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар Вакала және Мудараба пулдарының есебінен қаржыландырылатын активтерге Банктің инвестицияларын білдіреді және пулды бөлу және қаржыландыру қағидаларымен реттеледі. Тиісті депозиттерді мерзімінен бұрын бұзу немесе өтеу салдарынан салымшылардың активтері мен инвестициялық депозиттерінің құны арасындағы ықтимал сәйкессіздікті ескере отырып, пулда туындайтын мұндай тапшылық Банктің өз қаражаты есебінен қаржыландырылуы мүмкін.

Жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттерге қарыздар мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Коммерциялық кредиттеу	1.737.099	1.737.099
Клиенттерге берілген қарыздардың жиыны	1.737.099	1.737.099
ККЗ-ға арналған бағалау резервін шегергенде	(1.252.115)	(1.498.205)
Клиенттерге қарыздар	484.984	238.894

ККЗ-ға арналған бағалау резерві

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтардағы жалпы баланстық құн	1.737.099	1.737.099
Өтелген активтер	—	—
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1.737.099	1.737.099

<i>Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.498.205)	(1.498.205)
Өтелген активтер	—	—
ККЗ бағалау үшін пайдаланылған үлгілер мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде ККЗ-ға әсері	246.090	246.090
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(1.252.115)	(1.252.115)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті резервтің өзгерістеріне талдау берілген:

<i>Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	1.870.478	1.870.478
Өтелген активтер	(133.379)	(133.379)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	1.737.099	1.737.099

<i>Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.052.370)	(1.052.370)
Өтелген активтер	73.455	73.455
ККЗ бағалау үшін пайдаланылған үлгілер мен бастапқы деректердің өзгеруі нәтижесінде ККЗ-ға әсері	(519.290)	(519.290)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(1.498.205)	(1.498.205)

Жалпы баланстық құнның және ККЗ-ға арналған тиісті резервтің өзгерістерін талдау жоғарыда көрсетілген кестелерде Банктің Вакала және Мудараба пулдарына инвестицияларының үлесін негізге ала отырып, пропорционалды негізде ұсынылған.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

10. Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың қозғалысы былайша берілген:

	<i>Компьютерлер және кеңсе жабдықтары</i>				<i>Көлік құралдары</i>	<i>Басқалар</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құны							
2022 жылғы 1 қаңтарға	41.415				–	97.984	139.399
Түсімдер	1.254				15.940	1.449	18.643
Істен шығу	(11.415)				–	(4.868)	(16.283)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	31.254				15.940	94.565	141.759
Түсімдер	14.690				–	21.622	36.312
Істен шығу	(2.753)				–	(27.422)	(30.175)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	43.191				15.940	88.765	147.896
Жинақталған тозу							
2022 жылғы 1 қаңтарға	(20.502)				–	(30.194)	(50.696)
Жыл ішіндегі есептеу	(7.721)				(2.125)	(22.574)	(32.420)
Істен шығу	11.329				–	4.257	15.586
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(16.894)				(2.125)	(48.511)	(67.530)
Жыл ішіндегі есептеу	(7.052)				(3.189)	(28.737)	(38.978)
Істен шығу	2.680				–	23.419	26.099
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(21.266)				(5.314)	(53.829)	(80.409)
Қалдық құны							
2022 жылғы 1 қаңтарға	20.913				–	67.790	88.703
2022 жылғы 31 желтоқсанға	14.360				13.815	46.054	74.229
2023 жылғы 31 желтоқсанға	21.925				10.626	34.936	67.487

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

11. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер және жалдау бойынша міндеттемелер

Пайдалану құқығы және жалдау бойынша міндеттемелер нысанындағы активтердің баптары бойынша қозғалыс былайша берілген:

	<i>Пайдалану құқығының нысанындағы активтер</i>	<i>Жалдау бойынша міндеттемелер</i>
2022 жылғы 1 қаңтарға	237.447	261.684
Жаңа түсімдер	216.142	216.142
Істен шығу	(29.498)	(45.007)
Амортизацияны есептеу	(138.318)	–
Қаржы шығысы	–	29.113
Төлемдер	–	(165.693)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	285.773	296.239
Жаңа түсімдер	160.531	160.531
Істен шығу	(83.390)	(87.277)
Амортизацияны есептеу	(124.494)	–
Қаржы шығысы	–	41.258
Төлемдер	–	(157.109)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	238.420	253.642

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер Банктің жалдау шарттары бойынша үй-жайларды пайдалану құқығы берілген.

12. Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтердің қозғалысы былайша берілген:

	<i>Бағдарламалық қамтамасыз ету және лицензиялар</i>
Бастапқы құны	
2022 жылғы 1 қаңтарға	408.176
Түсімдер	1.633
2022 жылғы 31 желтоқсанға	409.809
Түсімдер	32.584
2023 жылғы 31 желтоқсанға	442.393
Жинақталған амортизация	
2022 жылғы 1 қаңтарға	(68.406)
Жыл ішіндегі есептеу	(82.437)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(150.843)
Жыл ішіндегі есептеу	(82.466)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(233.309)
Қалдық құны	
2022 жылғы 1 қаңтарға	339.770
2022 жылғы 31 желтоқсанға	258.966
2023 жылғы 31 желтоқсанға	209.084

13. Қорлар

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қорлар қарыздарды өтеу бойынша Банк алдындағы өз міндеттемелерін орындамаған клиенттерден Банк өндіріп алған жылжымайтын мүлікті қамтиды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

14. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/ шығыстар мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	57.250	–
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар - уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және азаюы	86.579	(108.871)
Корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар	143.829	(108.871)

Банктің кірісіне Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес 2023 және 2022 жылдары қолданылатын корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 20%-ды құрайды.

Осы қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі (залал)/пайда арасындағы салыстыру мынадай түрде берілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі (залал)/пайда	149.151	(705.868)
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық (үнемдеу)/шығыстар	29.830	(141.173)
Салық салуға жатпайтын табыстар	(3.877)	(3.692)
Шегерімге жатқызылмайтын кредиттік залалдар бойынша шығыстар	17.986	3.142
Шегерімге жатқызылмайтын әкімшілік шығыстар	7.560	2.291
Шегерімге жатқызылмайтын өзге шығыстар	92.330	30.561
Корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар	143.829	(108.871)

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ тиісті жылдардағы олардың қозғалысы мынадай позицияларды қамтиды:

	Пайда немесе залал құрамындағы уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және азаюы		Пайда немесе залал құрамындағы уақытша айырмашылықтардың пайда болуы және азаюы		2023 жыл
	2021 жыл	2022 жыл	2022 жыл	2023 жыл	2023 жыл
Шегерілетін уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері					
Болашақ кезеңдерге ауыстырылатын салық шығындары	–	84.507	84.507	(84.507)	–
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	–	89.377	89.377	(89.377)	–
Жалдау бойынша міндеттемелер	52.337	6.911	59.248	(59.248)	–
Дебиторлық берешек	16.760	(3.140)	13.620	(2.832)	10.788
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша шығыстарды есептеу	4.542	667	5.209	450	5.659
Кәсіби қызметтер бойынша шығыстарды есептеу	4.302	492	4.794	(1.394)	3.400
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	–	–	–	–	–
Өзге де салықтар	2.721	367	3.088	177	3.265
	80.662	179.181	259.843	(236.731)	23.112
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша танылмаған активтер	–	(84.507)	(84.507)	84.507	–
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	80.662	94.674	175.336	(152.224)	23.112
Салық салынатын уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері					
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	(24.346)	24.346	–	–	–
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(18.890)	(483)	(19.373)	8.490	(10.883)
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	(47.489)	(9.666)	(57.155)	57.155	–
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	(90.725)	14.197	(76.528)	65.645	(10.883)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза актив/(міндеттеме)	(10.063)	108.871	98.808	(86.579)	12.229

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

15. Өзге де активтер мен міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге активтер мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Өзге де қаржы активтері		
Кепілдіктер бойынша дебиторлар	389.954	399.771
Сатылған қорлар бойынша дебиторлық берешек	119.021	118.603
Кепілдік депозит	25.000	25.000
Алу үшін комиссия	17.222	7.176
Өзге де қаржы активтері	6.830	11.188
	558.027	561.738
ККЗ-ға арналған бағалау резервін шегергенде	(213.534)	(317.661)
Өзге қаржы активтерінің жиыны	344.493	244.077
Өзге де қаржылық емес активтер		
Бағдарламалық қамтамасыз ету және ақпараттық және консультациялық қызметтер үшін алдын ала ақы төлеу	-	350.264
Өзге де тауарлар мен қызметтер үшін алдын ала ақы төлеу	110.304	7.445
Басқалары	12.022	4.577
	122.326	362.286
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде (21-ескертпе)	-	(298.653)
Өзге де қаржылық емес активтер жиыны	122.326	63.633
Өзге де активтер	466.819	307.710

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі өзге де қаржы активтері бойынша ККЗ-мен бағалау резервтерінің өзгерістеріне талдау берілген:

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.113)	(8.034)	(308.514)	(317.661)
Жыл ішіндегі резервтің таза өзгеруі (21-ескертпе)	514	8.034	66.376	74.924
Активті есептен шығару	-	-	29.203	29.203
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(599)	-	(212.935)	(213.534)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі өзге де қаржы активтері бойынша ККЗ-мен бағалау резервтерінің өзгерістеріне талдау берілген:

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(1.797)	(9.444)	(208.593)	(219.834)
Жыл ішіндегі резервтің таза өзгеруі (21-ескертпе)	684	1.410	(99.921)	(97.827)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(1.113)	(8.034)	(308.514)	(317.661)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге міндеттемелер мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Өзге де қаржылық міндеттемелер		
Кәсіби қызметтер үшін кредиторлық берешек	17.000	33.600
Салық және бюджетке төленетін өзге де міндетті төлемдер бойынша есеп айырысулар	16.325	-
Өзге де қаржылық міндеттемелер жиыны	33.325	33.600
Басқа қаржылық емес міндеттемелер		
Болашақ кезеңдердің кірістері	96.539	110.817
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	28.296	26.045
Қайырымдылық төлемдер шоты	57	719
Басқалары	24.081	26.296
Басқа қаржылық емес міндеттемелер жиыны	148.973	163.877
Өзге де міндеттемелер	182.298	197.477

16. Кредиттік ұйымдардың қаражаты

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардың қаражаты шетелдік банктердің ағымдағы шоттарындағы жалпы сомасы 691.764 мың теңгені қамтиды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 724.993 мың теңге).

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

17. Клиенттердің қаражаты

31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттердің қаражаты мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы шоттар	6.071.159	16.684.670
Мерзімді депозиттер	2.656.137	1.780.086
Клиенттердің қаражаты	8.727.296	18.464.756

Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын (19-ескертпе) 2.656.137 1.780.086

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттердің 5.147.067 мың теңге (58,98%) мөлшеріндегі қаражаты он ірі клиенттің қаражаты болды (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 8.727.296 мың теңге (93,05%)). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша үш ірі клиенттің шоттарындағы қаражаттың жалпы сомасы 3.827.776 мың теңгені (43,86%) құрады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттердің қаражаты мынадай позицияларды қамтиды.

	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы шоттар		
Жеке меншік кәсіпорындар	5.934.168	16.501.560
Жеке тұлғалар	129.070	183.110
	6.063.238	16.684.670
Мерзімді депозиттер		
Жеке меншік кәсіпорындар	2.664.058	1.780.086
	2.664.058	1.780.086
Клиенттердің қаражаты	8.727.296	18.464.756

Төменде экономика салалары бойынша клиенттердің қаражатын бөлу келтірілген:

	2023 жыл	2022 жыл
Құрылыс	5.123.904	4.779.436
Өнеркәсіптік өндіріс	1.314.958	1.639.140
Сауда	1.244.031	222.893
Жеке тұлғалар	182.382	183.110
Энергетика	149.961	263.033
Көлік және байланыс	39.845	11.016.618
Қаржылық жалдау	17.708	801
Отын өнеркәсібі	1.615	4.022
Ауыл шаруашылығы	123	79
Басқалары	652.769	355.624
Клиенттердің қаражаты	8.727.296	18.464.756

18. Меншікті капитал

2023, 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің жарияланған, шығарылған және толық төленген жай акцияларының жалпы саны 10.000.000 акцияны құрайды. Акцияларды орналастыру құны бір жай акция үшін 1.005 теңгені құрады.

Банктің жарғылық капиталын акционерлер теңгемен енгізді және олардың дивидендтерге және капиталды теңгемен кез келген бөлуге құқығы бар. Әрбір қарапайым акция бір дауысқа құқық береді. 2023, 2022 және 2021 жылдары дивидендтер есептелмеген және төленбеген.

19. Шарттық және шартты міндеттемелер**Саяси және экономикалық жағдайлар**

Қазақстанда нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады. Банк басшылығы Банктің экономикалық тұрақтылығын ағымдағы жағдайларда қолдау жөнінде тиісті шаралар қолданады деп санайды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

19. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Сот талаптары мен талаптары**

Банк іскерлік операцияларға байланысты әртүрлі сот талқылауларының әлеуетті объектісі болып табылады. Банк мұндай түрлердің қанағаттандырылмаған немесе қауіп төндіретін талаптары жеке немесе жиынтығында Банктің қаржылық жай-күйіне немесе оның қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етуі мүмкін деп санамайды.

Банк жекелеген мән-жайлардың нәтижесінде туындайтын елеулі міндеттемелердің ықтималдығын бағалайды және міндеттеменің туындауына себеп болған оқиғалар орын алу ықтималдығы болғанда және міндеттеменің сомасы жеткілікті сенімділік дәрежесімен есептелуі мүмкін болғанда ғана өзінің қаржылық есептілігінде резервтер құрады. Банк жоғарыда сипатталған қандай да бір шартты міндеттемелер бойынша осы қаржылық есептілікте резервтер құрған жоқ.

Күтпеген салық төлемдері

Қазақстан Республикасындағы салық жағдайлары өзгеруге, бірізділіксіз қолдануға және түсіндіруге ұшырайды. Банктің және қазақстандық уәкілетті органдардың қазақстандық заңдар мен ережелерді түсіндіруде алшақтық қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімдер есептеуге әкеп соғуы мүмкін.

Қазақстандық заңнама мен салық салу практикасы үздіксіз даму жағдайында және сондықтан кері күші болуы мүмкін әртүрлі түсіндірулер мен жиі өзгерістерге ұшырайды. Кейбір жағдайларда салық салынатын базаны айқындау мақсатында салық заңнамасы ХҚЕС-тің ережелеріне сілтеме жасайды, бұл ретте қазақстандық салық органдарының ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсіндіруі осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық қолданған есеп саясаттарынан, пайымдаулардан және бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін, бұл қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін Банкте. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін үш жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізе алады.

Банк басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі қолайлы болып табылады және Банктің салықтық ұстанымы негізделген деп санайды.

Шарттық және шартты міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық сипаттағы шарттық және шартты міндеттемелері мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл</i>
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер		
Шығарылған кепілдіктер	11.008.961	9.327.559
Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер	1.205.424	1.033.733
	12.214.385	10.361.292

Клиенттердің шығарылған кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын қаражаты (17-ескерту)

(2.656.137) (1.780.086)

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша ККЗ-ға арналған бағалау резерві

(970.925) (647.101)

Қаржыландыру беру жөніндегі міндеттеме туралы келісім Банк үшін кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда, клиенттер тарапынан келісімдердің бұзылуын, қаржылық көрсеткіштердің және өзге де талаптардың нашарлауын қоса алғанда, Банктің келісімнен біржақты тәртіппен шығу құқығын көздейді.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

19. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі ККЗ үшін бағалау резервінің өзгерістеріне талдау берілген:

Шығарылған кепілдіктер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(219.640)	(14.423)	(385.484)	-	(619.547)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(246.423)	-	-	(98.000)	(344.423)
Өтелген активтер	179.995	6.504	30.522	-	217.021
2-кезеңге аударымдар	26.012	(26.012)	-	-	-
3-кезеңге аударымдар	13.195	7.920	(21.115)	-	-
Жыл ішіндегі ККЗ таза өзгеруі	(11.997)	(53.115)	(88.614)	-	(153.726)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(258.858)	(79.126)	(464.691)	(98.000)	(900.675)

Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(27.057)	-	(497)	(27.554)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(10.741)	-	-	(10.741)
2-кезеңге аударымдар	4.890	(4.890)	-	-
3-кезеңге аударымдар	1.193	-	(1.193)	-
Өтелген активтер	54	-	-	54
Жыл ішіндегі ККЗ таза өзгеруі	(3.417)	(23.670)	(4.922)	(32.009)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	(35.078)	(28.560)	(6.612)	(70.250)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішіндегі ККЗ-ға арналған бағалау резервінің өзгерістеріне талдау берілген:

Шығарылған кепілдіктер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(362.820)	(33.511)	(177.085)	(573.416)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(112.203)	-	-	(112.203)
Өтелген активтер	195.853	33.511	35.467	264.831
2-кезеңге аударымдар	13.528	(13.528)	-	-
3-кезеңге аударымдар	6.765	-	(6.765)	-
Жыл ішіндегі ККЗ таза өзгеруі	39.237	(895)	(237.101)	(198.759)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(219.640)	(14.423)	(385.484)	(619.547)

Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер

	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға ККЗ арналған резерв	(21.477)	-	(34.695)	(56.172)
Жаңа құрылған активтер немесе сатып алынған активтер	(6.659)	-	-	(6.659)
Өтелген активтер	952	-	34.426	35.378
Жыл ішіндегі ККЗ таза өзгеруі	127	-	(228)	(101)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(27.057)	-	(497)	(27.554)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

19. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Сенімгерлік басқару операциялары**

Банк Вакала келісімдері бойынша алынған қаражатты инвестициялау кезінде агент ретінде әрекет етеді және Мудараба келісімдері бойынша Мудариб ретінде әрекет етеді:

	2023 жыл	2022 жыл
Мудараба		
Мудараба депозиттерінің 1 қаңтардағы пайдаланылмаған бөлігі	328.054	73.366
Алынған депозиттер	110.842	579.663
Алып қойылған депозиттер	(257.604)	(325.730)
Бағам айырмашылықтары	–	755
31 желтоқсандағы Мудараба депозиттерінің пайдаланылмаған бөлігі	181.292	328.054
Исламдық қаржыландыру шарттары бойынша есептелген пайда	–	–
Вакала және Мудараба депозиттері бойынша клиенттерге келетін пайда	–	–

Банктің заңсыз іс-әрекеттері, немқұрайлығы немесе Банк келіскен шарттардың бұзылуы нәтижесінде депозиттер жоғалған жағдайларды қоспағанда, Банк Вакала мен Мудараба депозиттерінің пайдаланылған бөлігіне қатер төндірмейді және мұндай жағдайларда мұндай шығындарды Банк көтереді.

20. Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша кірістер

2023 жылы Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша кірістер тануды тоқтатуға әкеп соқпайтын Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша ақша ағындарының өзгерістері нәтижесінде модификациядан түскен 322.871 мың теңге (2022 жылға: 310.714 мың теңге) мөлшеріндегі таза шығынды қоса алғанда, 1.603.089 мың теңгені (2022 жылы: 1.386.932 мың теңге) құрады.

21. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар және құнсызданудан болған өзге де шығыстар

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар берілген:

	Еск.	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6	–	–	(13.463)	–	(13.463)
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	7	(380.770)	(1.075.148)	709.380	540.174	(206.364)
Клиенттерге қарыздар	8	–	–	9.000	–	9.000
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	9	–	–	246.090	–	246.090
Өзге де қаржы активтері	15	514	8.034	66.376	–	74.924
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	19	(92.529)	(70.281)	(63.014)	(98.000)	(323.824)
		(472.785)	(1.137.395)	954.369	442.174	(213.637)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ бойынша шығыстар берілген:

	Еск.	1-кезең	2-кезең	3-кезең	СҚКҚ	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6	22.416	(20.301)	(12.901)	–	(10.786)
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (Түзетілді)	7	(524.845)	1.311.185	(998.864)	(333.849)	(546.373)
Клиенттерге қарыздар	8	–	–	(5.279)	–	(5.279)
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	9	–	–	(445.835)	–	(445.835)
Өзге де қаржы активтері	15	684	1.410	(99.921)	–	(97.827)
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	19	117.307	32.616	(167.436)	–	(17.513)
		(384.438)	1.324.910	(1.730.236)	(333.849)	(1.123.613)

Төменде басқа қаржылық емес активтердің құнсыздануына бағалау резервтерінің қозғалысы берілген:

	2023 жыл	2022 жыл
2023 жылғы 1 қаңтарға	(298.653)	–
(Есептеу)/қалпына келтіру	298.653	(298.653)

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

2023 жылғы 31 желтоқсанға

— (298.653)

22. Таза комиссиялық кіріс

Таза комиссиялық кіріс мынадай позицияларды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Шығарылған кепілдіктер	516.650	613.924
Кассалық операциялар	10.967	73.899
Аударым операциялары	25.886	23.831
Клиенттердің шоттарын жүргізу	6.103	5.456
Агенттік комиссия және Вакала келісімдері бойынша сыйақы және Мударибтің Мудараба шарттары бойынша пайдадағы үлесі (19-ескертпе)	250	—
Басқалары	3.978	4.428
Комиссиялық кірістер	563.834	721.538
Аударым операциялары	(10.574)	(10.539)
Басқалары	(55.409)	(75.934)
Комиссиялық шығыстар	(65.983)	(86.473)
Таза комиссиялық кіріс	497.851	635.065

23. Персоналға арналған шығыстар және өзге операциялық шығыстар

Персоналға арналған шығыстар және өзге де операциялық шығыстар мыналарды қамтиды:

	2023 жыл	2022 жыл
Жалақы және сыйлықақылар	402.078	401.383
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	48.306	46.778
Персоналға жұмсалатын шығыстар	450.384	448.161
Тозу және амортизация (10, 11 және 12-ескертпелер)	245.938	253.175
Бағдарламалық қамтамасыз етуді техникалық қолдау	69.165	63.417
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	42.430	41.269
Кәсіби қызметтер	32.384	33.744
Байланыс қызметтері	29.733	33.328
Күзет қызметтері	22.862	29.321
Иссапар шығыстары	4.822	14.027
Инкассация	9.094	11.087
Коммуналдық қызметтер	6.525	8.002
Мүшелік жарналар	9.936	6.187
Кеңсе керек-жарақтары	1.426	5.236
Жалға алу	2.460	4.715
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	25.655	3.893
Жарнама және маркетинг	1.187	2.385
Көлік шығыстары	2.130	2.172
Өкілдік шығыстар	175	248
Басқалары	43.221	69.258
Басқа операциялық шығыстар	549.143	581.464

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Банктің қызметіне тәуекелдер тән. Банк тәуекелдерді басқаруды айқындаудың, бағалаудың және қадағалаудың тұрақты процесі барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін және өзге де ішкі бақылау шараларын белгілеу арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі Банктің тұрақты рентабельділігін қолдау үшін шешуші мәнге ие және Банктің әрбір жеке жұмыскері оның міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауапты болады. Банк кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне, Шариғат қағидаттарына сәйкес келмеу тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырайды. Банк операциялық тәуекелдерге де ұшырайды.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі, мысалы, ортаның, технологияның өзгеруі немесе саладағы өзгерістер сияқты қызметті жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді Банк стратегиялық жоспарлау процесі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару процесі Банк тұрақты негізде жүзеге асыратын тәуекелдерді сәйкестендіруді, өлшеуді, бақылауды және лимиттеуді қамтиды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді айқындау және оларды бақылау үшін Директорлар кеңесі жалпы жауаптылықта болады, алайда тәуекелдерді басқару және бақылау үшін жауап беретін жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсілі үшін, тәуекелдерді басқарудың стратегиясы мен қағидаттарын бекіту үшін жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Банктегі тәуекелдерді басқару процесін бақылау болып табылады.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты рәсімдерді енгізуге және жүргізуге жауап береді.

Бөлімше қызметінің негізгі мақсаты Банк жүргізетін операциялардың түрі мен көлемін ескере отырып, оның тәуекелдерін тиімді айқындауды, бағалауды және шектеуді қамтамасыз ететін тәуекелдерді анықтау және бақылау әдістерін қолдануды көздейтін Банк тәуекелдерін басқарудың тиімді жүйесін құру және оның жұмыс істеуі болып табылады. Осы бөлімше сондай-ақ тәуекелді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді.

Банктің Қазынашылығы

Банктің Қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржы құрылымын басқару үшін жауап береді. Қазынашылық сондай-ақ Банктің өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауаптылықта болады.

Ішкі аудит

Банкте өтетін тәуекелдерді басқару процестерін жыл сайын ішкі аудит бөлімшесі аудиттейді, ол рәсімдердің жеткіліктілігін де, Банктің осы рәсімдерді орындауын да тексереді. Ішкі аудит бөлімшесі жүргізілген тексерулердің нәтижелерін басшылықпен талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсынымдарын Банктің Директорлар кеңесіне ұсынады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кіріспе (жалғасы)

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банктің тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында болуы ықтимал күтілетін залалды да, статистикалық модельдер негізінде неғұрлым нақты шығындарды бағалауды білдіретін күтпеген залалдарды да көрсететін әдіс арқылы бағаланады. Модельдерде өткен тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген ықтималдық мәндері қолданылады. Банк сондай-ақ ықтимал емес деп саналатын оқиғалар орын алған жағдайда орын алатын «ең нашар сценарийлерді» модельдейді.

Тәуекелдерді мониторингілеу және бақылау, ең алдымен, Банк белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер Банк жұмыс істейтін қызметті жүргізу стратегиясы мен нарықтық жағдайларды, сондай-ақ Банк қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді, бұл ретте жекелеген салаларға ерекше назар аударылады. Бұдан басқа, Банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық позицияға қатысты тәуекелдерді көтерудің өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерделенеді және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға және әрбір бөлімшенің басшыларына түсіндірмелермен ұсынылады. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды кредиттік көрсеткіштер, тәуекелдің белгіленген лимиттерінен алып тастаулар, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат қамтылады. Ай сайын салалар, клиенттер және географиялық өңірлер бөлінісінде тәуекелдер туралы ақпарат ұсынылады. Ай сайын кредиттік комитет кредиттік залалдарға резерв құру қажеттілігін айқындайды. Директорлар кеңесі тоқсан сайын Банктің тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдер қабылдау үшін барлық қажетті ақпаратты қамтитын тәуекелдер туралы толық есеп алады.

Банк барлық деңгейлер үшін тәуекелдер туралы әртүрлі есептер жасайды, олар Банктің барлық бөлімшелеріне ауқымды, қажетті және өзекті ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін таратылады.

Апта сайын банктің өзге бөлімшелерінің басшыларын немесе жұмыскерлерін шақыра отырып, Банк Басқармасының отырысы өткізіледі, онда тәуекелдің жол берілетін деңгейін қолдау жөніндегі жұмыс талқыланады. Тәуекел деңгейінің ұлғаюы және/немесе тәуекел лимитінің бұзылуы анықталған жағдайда отырыс жиі өткізіледі.

Тәуекелді төмендету

Тәуекелдерді басқару шеңберінде Банк пайда мөлшерлемелеріндегі, айырбастау бағамдарындағы, кредиттік тәуекелдердегі өзгерістер салдарынан туындайтын тәуекелдерге, сондай-ақ болжанатын мәмілелер бойынша тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Банк өзінің кредиттік тәуекелін төмендету үшін қамтамасыз етуді белсенді пайдаланады (қосымша ақпарат төменде ашылған).

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануы

Тәуекелдің шоғырлануы бірқатар контрагенттер қызметтің ұқсас түрлерін жүзеге асырған немесе олардың қызметі бір географиялық өңірде жүргізілген немесе контрагенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болған жағдайда туындайды және экономикалық, саяси және өзге де жағдайлардағы өзгерістер нәтижесінде осы контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне ұқсас әсер етеді. Тәуекелдің шоғырлануы Банк қызметі нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық өңірге әсер ететін жағдайлардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін Банктің саясаты мен рәсімдері әртараптандырылған портфельді қолдауға бағытталған арнайы қағидаттарды қамтиды. Кредиттік тәуекелдің белгіленген шоғырлануын бақылау және басқару жүзеге асырылады.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел - клиенттері немесе контрагенттері өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Банк залалға ұшырайтын тәуекел. Банк кредиттік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу жолымен, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген лимиттерін сақтау мониторингінің көмегімен басқарады.

Контрагенттер бойынша лимиттер әрбір контрагентке кредиттік рейтинг беретін кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып айқындалған. Рейтингтер үнемі қайта қаралады. Кредиттік сапаны тексеру рәсімі Банкке өзі ұшырайтын тәуекелдер бойынша ықтимал шығындардың мөлшерін бағалауға және қажетті шаралар

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

қабылдауға мүмкіндік береді.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге байланысты тәуекелдер

Банк өз клиенттеріне Банктің клиенттердің атынан төлемдер жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін кепілдіктер алу мүмкіндігін ұсынады. Клиенттер мұндай төлемдерді Банкке кепілдіктер мен аккредитивтер беру шарттарына сәйкес өтейді. Көрсетілген шарттар бойынша Банк қаржыландыру бойынша тәуекелдерге ұқсас және тәуекелдерді бақылау рәсімдері мен саясатының көмегімен төмендетілетін тәуекелдерді көтереді.

Қаржылық жағдай туралы есеп баптарының баланстық құны, өзара есеп беру туралы бас келісімдерді және қамтамасыз ету туралы келісімдерді пайдалану салдарынан тәуекелді төмендету әсерін ескермегенде, осы баптар бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін неғұрлым дәл көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір сыныбы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы неғұрлым егжей-тегжейлі ақпарат жеке ескертпелерде берілген. Қамтамасыз етудің және тәуекелді төмендетудің өзге де әдістерінің әсері «Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек» атты 7-ескертпеде, «Клиенттерге қарыздар» атты 8-ескертпеде, «Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар» атты 9-ескертпеде және «Шарттық және шартты міндеттемелер» атты 19-ескертпеде берілген.

Құнсыздануды бағалау

Банк тиімді пайда мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталатын күтілетін ақша қаражатының толық алынбауын бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып сараланған бірнеше сценарийлер негізінде ККЗ есептейді. Ақша қаражатын толық алмау - бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма. ККЗ есептеу тетігі төменде сипатталған, ал негізгі элементтер мыналар болып табылады:

Дефолт ықтималдығы (PD)	<i>Дефолт ықтималдығы</i> берілген уақыт аралығында дефолттың басталу ықтималдығын есептік бағалауды білдіреді. Егер активті тану тоқтатылмаса және ол бұрынғысынша портфельдің бір бөлігі болып табылса, қаралып отырған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана дефолт болуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшырайтын шама (EAD)	<i>Дефолт тәуекеліне ұшырайтын шама</i> шартта немесе өзгеше түрде көзделген борыш пен пайданың негізгі сомасын төлеуді қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшырайтын шаманы есептік бағалауды білдіреді төлемдердің кешіктірілуі нәтижесінде есептелген.
Жоғалту деңгейі дефолт кезінде (LGD)	<i>Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі</i> белгілі бір уақыт сәтінде дефолт туындаған жағдайда туындайтын шығындарды есептік бағалауды білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырмашылыққа сүйене отырып есептеледі. Әдетте EAD қатысты пайызбен көрсетіледі.

Егер бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алса, ККЗ-ға арналған бағалау резерві активтің қолданылу мерзімі ішінде туындауы күтілетін кредиттік залалдар (бүкіл мерзім ішінде немесе ККЗ-ға күтілетін кредиттік залалдар) негізінде есептеледі, керісінше жағдайда бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік сомаға тең сомада есептеледі шығындар (12 айлық ККЗ). 12 айлық ККЗ - есепті күннен кейін 12 ай ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын ККЗ-ны білдіретін бүкіл мерзімдегі ККЗ бөлігі. ККЗ барлық мерзімге және 12 айлық ККЗ қаржы құралдарының базалық портфельінің сипатына қарай не жеке негізде, не топтық негізде есептеледі.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

Банк бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңында бағалауды жүзеге асыру үшін қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт басталу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу арқылы саясатты әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Банк өзіне берілген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешекті мынадай топтарға біріктіреді:

- 1-кезең: Қаржы құралын бастапқы тану кезінде Банк бағалау резервін 12 айлық ККЗ-ға тең сомада таниды. 1-кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекел 2-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін азайған қаржы құралдары жатады.
- 2-кезең: Егер қаржы құралының кредиттік тәуекелі бастапқы танылған сәттен бастап едәуір ұлғайса, Банк бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалау резервін таниды. 2-кезеңге сондай-ақ кредиттік тәуекел 3-кезеңнен аударылатындай дәрежеге дейін азайған қаржы құралдары жатады.
- 3-кезең: Кредиттік құнсызданған қаржы құралдары. Банк бағалау резервін бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада таниды.
- СҚКҚ: Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған активтер (СҚКҚ) – бұл бастапқы тану сәтінде кредиттік құнсыздану болған қаржы активтері. СҚКҚ-ны бастапқы тану кезінде активтер әділ құн бойынша бағаланады және кейіннен кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген пайданың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген қаржылық түсім танылады. ККЗ-ға арналған бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде ККЗ сомасының кейіннен өзгеруі болған көлемде ғана танылады немесе танылуын тоқтатады.

Дефолтты және сауығуды анықтау

Банк қаржы құралы бойынша дефолт болды деп есептейді, демек, клиент шартта көзделген төлемдерді 60 күннен астам мерзімге кешіктірген кез келген жағдайда оны ККЗ есептеу мақсаттары үшін 3-кезеңге (кредиттік құнсызданған активтер) жатқызады. Банк банктердегі қаражатқа қатысты дефолт болды деп есептейді және егер операциялық күнді жабу кезінде жекелеген келісімдерде көрсетілген қажетті бір күндік төлемдер жүргізілмесе, оны жою жөнінде дереу шаралар қабылдайды.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалық бағалау шеңберінде Банк сондай-ақ төлемнің ықтималдығы шамалы екенін көрсететін бірқатар оқиғаларды қарайды. Осындай оқиғалар орын алған жағдайда Банк мұндай оқиғаның дефолтқа әкеліп соқтыратындығын және активтерді ККЗ есептеу мақсаттары үшін 3-кезеңге жатқызу қажеттігін немесе 2-кезең қолайлы болатынын мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

- Дефолтты немесе дефолтқа жақындығын көрсететін клиенттің ішкі рейтингі;
- Қаржыландыру берілген сәттен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюынан туындаған клиент берешегінің бір бөлігін және/немесе барлық сомасын есептен шығару;
- Қамтамасыз етуді сату нәтижесінде қаржы құралын өтеу күтілетін кезде қамтамасыз ету құнының елеулі азаюы;
- Клиенттің қаржылық жай-күйінің нашарлауына байланысты қайта құрылымдау;
- Борышкердің елеулі қаржылық қиындықтары туралы негізделген және дұрыс ақпараттың болуы; және
- Клиенттің банкроттық туралы өтініш беруі.

Банк саясатына сәйкес қаржы құралдары «сауықтырылған» деп есептеледі және тиісінше дефолттың басталуы критерийлерінің ешқайсысы қатарынан он екі ай бойы байқалмаған не құнсызданудың қалған белгілері болмаған кезде қаржы құралының рейтингі жақсы жаққа өзгерген кезде 3-кезеңнен аударылады. Активті «сауыққан» жағдайда 2-кезеңге немесе 1-кезеңге жатқызу қажеттілігіне қатысты шешім қалпына келтіру сәтіндегі кредиттік рейтингтің қайта қаралған деңгейіне және бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюының болғанын бағалауға байланысты болады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)***Ішкі рейтингті беру және дефолт ықтималдығын бағалау процесі*

Клиенттер бойынша қаржы құралының сапасын рейтингтік бағалау ұсынылған бизнес-жоспар бойынша (бөлшек қаржыландырудан басқа) қаржыландыруды (кепілді) қамтамасыз ету бойынша кредиттік қабілеттілік сыныбына (клиенттің қаржы-экономикалық жай-күйін талдау нәтижелері бойынша берілген) негізделеді. Бұдан басқа, қаржыландыру мерзімі, қаржыландырылатын жобада клиенттің меншікті қаражатының болуы, қызмет саласы, кәсіпорынның жұмыс істеу мерзімі, басқа кәсіпорындар алдында кредиторлық берешектің болуы, клиенттің кредиттік тарихы және ағымдағы міндеттемелер бойынша төлем тәртібі сияқты факторлар ескеріледі.

Берілген ішкі кредиттік рейтингтерге байланысты ағымдағы кешіктірулердің болуы, қайта құрылымдаулардың саны, жеңілдікті кезеңнің болуы, мақсатты/мақсатсыз пайдалану туралы ақпарат, елеулі қаржылық қиындықтар туралы ақпараттың болуы, клиенттің шоттарындағы тыйым салулар және т.б. факторларды ескере отырып, ККЗ одан әрі есептеуге арналған кезеңдер бойынша қаржы құралы бөлінеді.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Брокер-дилерлер, биржалар және клирингтік ұйымдар сияқты контрагенттермен қатынастарды қамтитын Банктің қазынашылық қатынастары есепті жылы болмаған. Көрсетілген қатынастар туындаған жағдайда талдауды Банктің Қазынашылығы жүргізеді.

Банктің клиенттерді бағалауы қаржы құралының (корпоративтік/бөлшек) түріне байланысты жүргізіледі. Корпоративтік қаржы құралы үшін бағалау моделі, оның ішінде клиенттің бухгалтерлік есебінің деректеріне, болашақ ақша ағындарының болжамына, ұсынылған бизнес-жоспарға негізделген бағалау моделі пайдаланылады. Бөлшек қаржы құралы үшін бағалау үшін клиенттердің кредиттік скорингінің моделі қолданылады.

Коммерциялық қаржыландыру

Коммерциялық қаржыландыру кезінде клиенттерді бағалауды дәйекті түрде Кредиттеу басқармасы, Заң басқармасы және Тәуекелдерді басқару қызметі жүргізеді. Тәуекелдерді бағалау клиенттің қаржылық жағдайы, қаржыландыру бойынша қамтамасыз ету, қаржыландыру мерзімі, ұсынылған бизнес-жоспарды бағалау, қаржыландырылатын жобада клиенттің меншікті қаражатының болуы, қызмет саласы, кәсіпорынның жұмыс істеу мерзімі, басқа кәсіпорындар алдындағы кредиторлық берешектің болуы, клиенттің кредиттік тарихы және ағымдағы міндеттемелер бойынша төлем тәртібі сияқты әртүрлі деректер негізінде жүргізіледі. Клиенттің қаржылық жай-күйін бағалау ақша ағындарын болжау, тарихи қаржылық ақпарат, банкроттық ықтималдығын бағалау, өтімділік коэффициенттері, қаржылық левиридж (төлем қабілеттілігі), табыстылық және борышқа қызмет көрсету сияқты ағымдағы қаржылық коэффициенттер негізінде жүргізіледі.

Банк ішкі кредиттік рейтингтің мынадай деңгейлерін пайдаланады:

<i>Ішкі рейтинг деңгейі</i>	<i>Сыртқы халықаралық рейтинг агенттігінің рейтингі</i>	<i>Ішкі рейтинг деңгейінің сипаты</i>	<i>Бүкіл мерзім үшін PD</i>
91-150	өзара қатынаста емес	Сенімді клиент	12%-30%
71-90	өзара қатынаста емес	Ең аз тәуекелі бар клиент	13%-64%
56-70	өзара қатынаста емес	Орташа тәуекелі бар клиент	9%-62%
41-55	өзара қатынаста емес	Тәуекелі жоғары клиент	100%
40 және одан төмен	өзара қатынаста емес	Қатері жарамсыз клиент	100%

Бөлшек қаржыландыру

Бөлшек қаржыландыруға жеке тұлғаларға исламдық қаржыландыру бойынша кепілмен қамтамасыз етілген дебиторлық берешек кіреді. Осы өнімді бағалау сондай-ақ клиенттің әртүрлі сапалық және сандық сипаттамаларына сүйенетін скоринг нәтижелеріне негізделетін ішкі кредиттік рейтинг деңгейін беру, сондай-ақ клиенттің қаржылық-экономикалық жағдайы бойынша, қарызды (кепілді) қамтамасыз ету бойынша, клиенттің қаржыландырылатын жобадағы өз қаражатының болуы бойынша жүргізілген талдауды, ағымдағы міндеттемелер бойынша төлем тәртібін ескере отырып жүзеге асырылады. Әрбір қарыз бойынша мерзімі өткен күндер саны құнсыздануды есептеу кезінде негізгі фактор болып табылады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Дефолт тәуекеліне ұшырайтын шама

Дефолт тәуекеліне (EAD) ұшыраған шама құнсыздану мәніне бағалауға жататын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және клиенттің дефолтқа жақындаған кезде өз берешегін ұлғайту қабілетін де, мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін де көрсетеді. 1-кезеңнің қаржы құралдары үшін EAD есептеу үшін Банк 12 айлық ККЗ бағалау үшін 12 ай ішінде дефолттың болу ықтималдығын бағалайды. 2-кезеңнің, 3-кезеңнің активтері және қаржы активтерінің СҚКҚ үшін EAD көрсеткіші құралдың бүкіл қолданылу мерзімі ішінде болуы мүмкін оқиғалар үшін қаралады.

Банк көптеген сценарийлерге сәйкес келетін уақыттың әртүрлі сәттерінде дефолт туындаған кезде ықтимал нәтижелердің диапазонын модельдеу арқылы EAD көрсеткішін айқындайды. Содан кейін Банк модельдерінің нәтижелеріне байланысты әрбір экономикалық сценарийге ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес PD көрсеткіштері беріледі.

Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі

Коммерциялық қаржыландыру жағдайында LGD көрсеткішін Кредиттік және депозиттік операцияларды талдау және әкімшілендіру басқармасы ай сайын бағалайды және Банктің Тәуекелдерді басқару қызметі тексереді.

Кредиттік тәуекелді бағалау нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері белгіленетін LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделеді. LGD осы деңгейлері ұсталатын қамтамасыз етуді сату нәтижесінде қалпына келтірілуі немесе іске асырылуы күтілетін сомалармен салыстырғанда EAD күтілетін көрсеткішін ескереді.

Банк болашақ ақша ағындарын бағалау үшін орынды негізгі сипаттамалар негізінде өзінің қаржы өнімдерін біртекті топтарға біріктіреді. Бұл үшін өткен кезеңдердің шығындары туралы ақпарат пайдаланылады және мәмілелерге тән сипаттамалардың кең спектрі (мысалы, өнім түрі, қамтамасыз ету түрлері), сондай-ақ клиенттің сипаттамалары қаралады. Өткен кезеңдердің шығындары туралы ақпарат болмаған жағдайда Қазақстанның екінші деңгейдегі банктерінің қаржы құралдарының ұқсас топтары бойынша деректерді пайдалануға жол беріледі.

Қажет болған жерде ХҚЕС (IFRS) 9 бойынша LGD деңгейін айқындау үшін қаржы құралдарының әрбір тобы үшін жаңа деректер мен болжамды экономикалық сценарийлер пайдаланылады. Болжамды ақпаратты бағалау кезінде күтілетін нәтижелер көптеген сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы деректердің мысалдары қамтамасыз ету құнының өзгерістерін, төлемдердің мәртебесін немесе құралдар тобы бойынша шығындар туралы куәландыратын өзге де факторларды қамтиды.

LGD деңгейлері 1, 2 және 3-кезеңдер активтерінің барлық сыныптары және СҚКҚ үшін бағаланады. Мұндай LGD деңгейлері үшін бастапқы деректер бағаланады және мүмкін болған жерде соңғы қалпына келтіруді ескере отырып, тарихи деректер негізінде тестілеу арқылы түзетіледі. Қажет болған жағдайда мұндай деректер әрбір экономикалық сценарий үшін айқындалады.

Кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы

Банк ұдайы өздеріне қатысты ККЗ есептелетін барлық активтерді тексереді. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздануға бағалау резервін қандай сомада құру қажеттігін анықтау үшін (яғни 12 айлық ККЗ немесе барлық мерзім үшін ККЗ сомасында) Банк бастапқы тану сәтінен бастап осы құрал немесе құралдар портфелі бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғайғанын талдайды. Банк, егер клиенттің елеулі қаржылық қиындықтарының бір немесе бірнеше белгілері анықталған болса, қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап едәуір ұлғайды деп есептейді:

Заңды тұлғалар үшін:

- Алдыңғы кезеңдегі серпіндегі шығындардың өсуі кемінде он екі айды құрайды;
- Ішкі нормативтік құжатқа сәйкес есептелген, төлем қабілеттілігінің төмен деңгейін, қарыз қаражатына үлкен тәуелділікті куәландыратын коэффициенттердің қолайсыз мәні;
- Теріс меншікті капиталдың болуы;
- Негізгі қызмет түрінен ақша ағынының тұрақты (3 және одан да көп есептік кезеңге (тоқсандарға)) төмендеуі, бұл нарықтық үлестің төмендегенін көрсетеді, Банктің клиент (борышкер, жасаушы) қабылдайтын шаралардың қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімді екендігіне сенімінің болмауы;

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы (жалғасы)

- Клиенттің (борышкердің, құрылтайшының) қаржылық жай-күйінің нашарлауына байланысты бұрын берілген қаржыландыруды өтеу мақсатында клиентке (борышкерге, құрылтайшыға) қаржыландыру беру.

Қаржы қаражатын «инвестициялық мақсаттар» нысанасымен пайдаланатын заңды тұлғалар үшін (инвестициялық қаржыландыру):

- Клиенттің (жасаушының) қаржылық жай-күйінің тұрақты және (немесе) елеулі нашарлауы;
- Клиент (жасаушы) қолданатын шаралар қаржылық жағдайды тұрақтандыру үшін тиімсіз;
- 1 (бір) жылдан аспайтын мерзімге санацияның болуы;
- Форс-мажорлық мән-жайлардың, сондай-ақ клиентке (жасаушыға) материалдық залал келтірген (клиенттің негізгі қызметінен түскен 6 және одан да көп орташа айлық түсімдер мөлшерінде), бірақ оның қызметін тоқтатуға әкеп соқпаған өзге де мән-жайлардың болуы.
- Банк сондай-ақ актив бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын көрсету үшін қосымша сапалық әдісті қолданады, мысалы, клиентті/қаржы құралын проблемалық тізімге ауыстыру немесе кредиттік оқиғаға байланысты қайта құрылымдау. Кейбір жағдайларда Банк сондай-ақ жоғарыда «Дефолтты анықтау» бөлімінде келтірілген оқиғаларды дефолт ретінде емес, кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюына сілтеме ретінде қарастыра алады. Кредиттік рейтинг деңгейлерінің өзгеруіне қарамастан, егер шартта көзделген төлемдер 30 күннен астам мерзімге кешіктірілген болса, онда кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап едәуір ұлғайды деп есептеледі.

ККЗ-ны топтық негізде ұқсас активтер тобы бойынша бағалаған жағдайда Банк бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болғанын бағалаудың осындай қағидаттарын қолданады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)***Базалау топтық негізде жүзеге асырылатын қаржы активтерін топтастыру*

Төменде көрсетілген факторларға байланысты Банк ККЗ-ны не жеке негізде, не топтық негізде есептейді.

Жеке қаржы активі – бұл есепті күнгі жалпы баланстық құны қаржылық есептілік деректеріне сәйкес меншікті капиталдың 0,2%-нан асатын, бірақ елу миллион теңгеден кем емес актив немесе өзара байланысты тарапқа талап білдіретін қаржы активі.

Банк жеке негізде ККЗ есептейтін активтер сыныптары мыналарды қамтиды:

- Қаржылық активтердің сыныбына қарамастан 3-кезеңнің барлық активтері;
- Бастапқы қаржыландыруды тануды тоқтату және борышты қайта құрылымдау нәтижесінде жаңа қаржыландыруды тану сәтінде СҚКҚ ретінде жіктелген қаржы активтері.

Банк топтық негізде ККЗ есептейтін активтер кластары мыналарды қамтиды:

- 1 және 2-кезеңдегі бөлшек және корпоративтік портфельдер.

Банк осы қаржы активтерін қаржы құралдарының ішкі және сыртқы сипаттамаларына, мысалы, ішкі кредиттік рейтингке, төлемдерді кешіктіру мерзімдеріне, өнімнің түріне, кепіл коэффициентіне немесе клиент өз қызметін жүзеге асыратын салаға байланысты біртекті топтарға біріктіреді.

Болжамды ақпарат және көптеген экономикалық сценарийлер

Банк өзінің ККЗ есептеу модельдерінде ЖІӨ өсу қарқыны бойынша болжамды ақпаратты бастапқы экономикалық деректер ретінде пайдаланады.

ККЗ есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер мен модельдер қаржылық есептілікті ұсыну күніне нарықтың барлық сипаттамаларын әрдайым көрсете бермейді. Мұны көрсету үшін, егер мұндай айырмашылықтар елеулі болып табылса, кейде уақытша түзетулер ретінде сапалық түзетулер немесе салулар жүргізіледі.

Банк макрокөрсеткіштің мәнін ағымдағы жылғы ЖІӨ орташа мәнінің және ЖІӨ тарихи мәнінің стандартты ауытқуының негізінде ЖІӨ өсуінің ағымдағы мәнін нормалау арқылы тарихи толқулардың әсерін тегістеу мақсатында түзетеді. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ККЗ есептеу кезінде Банк түзетуден кейін 2023 жылға арналған 0.196-ға тең болжамды пайдаланды.

Банк болжамды ақпаратты алу үшін сыртқы көздерден алынған деректерді (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, орталық банктер, статистика жөніндегі агенттіктер, беделді талдау агенттіктері) пайдаланады. Осы көрсеткішке талдауды Банктің Тәуекелдерді басқару қызметінің мамандары жүргізеді.

<i>Негізгі факторлар</i>	<i>ККЗ сценарийі</i>	<i>Мәні</i>	<i>Кезең</i>
		6,0	2013
		4,2	2014
		1,2	2015
		1,1	2016
		4,1	2017
		4,1	2018
		4,5	2019
		(2,6)	2020
		4	2021
		3,1	2022
		4,9	2023
ЖІӨ өсімі, %	Базалық		

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің сыныптары бойынша кредиттік сапа**

Банк жоғарыда сипатталғандай, рейтингтер берудің ішкі жүйесінің көмегімен қаржы активтерінің кредиттік сапасын басқарады. Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің кредиттік рейтингтер жүйесі негізінде қаржы активтері мен кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер кластары бөлінісінде кредиттік сапаны талдау берілген:

	<i>Еск.</i>	Клиент минималды тәуекелмен Клиент орташа тәуекелмен Клиент жоғары тәуекелмен Клиент жол берілмейтін тәуекелмен				<i>Жиыны</i>
		н	н	н	н	
Ақша қаражаты және олардың баламалары (қолма-қол ақшаны қоспағанда)	6					
		1-кезең	2.761.432	—	—	2.761.432
		2-кезең	—	2.668.475	—	2.668.475
		3-кезең	—	—	—	—
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек:	7					
Тауарлық Мурабаха – корпоративтік бөлігі		1-кезең	251.768	—	—	251.768
		2-кезең	—	1.536.150	—	1.536.150
		3-кезең	—	—	9.784.754	2.610.843
		СҚКҚ	—	—	843.984	—
Кард Хассан		1-кезең	11.652	—	—	11.652
Тауарлық Мурабаха – бөлшек сауда бөлігі		1-кезең	28.618	—	—	28.618
		2-кезең	—	2.482	—	2.482
		3-кезең	—	—	686	—
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	9	3-кезең	—	—	—	484.984
Өзге де қаржы активтері		1-кезең	63.388	—	—	63.388
		2-кезең	—	—	—	—
	15	3-кезең	—	—	281.105	—
Қаржылық кепілдіктер		1-кезең	8.794.988	—	—	8.794.988
		2-кезең	—	752.660	—	752.660
	19	3-кезең	—	—	560.638	—
Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер		1-кезең	839.703	—	—	839.703
	19	2-кезең	—	271.440	—	271.440
		3-кезең	—	—	24.031	—
Жиыны			12.751.549	5.231.207	11.495.198	3.095.827
						32.573.781

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің сыныптары бойынша кредиттік сапа**

Банк жоғарыда сипатталғандай, рейтингтер берудің ішкі жүйесінің көмегімен қаржы активтерінің кредиттік сапасын басқарады. Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің кредиттік рейтингтер жүйесі негізінде қаржы активтері мен кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер кластары бөлінісінде кредиттік сапаны талдау берілген:

			Клиент минималд ы тәуекелме н	Клиент орташа т уекелмен	Клиент жоғары тәуекелме н	Клиент жол берілмейт ін тәуекелме н	Жиыны
	Еск.						
Ақша қаражаты және олардың баламалары (қолма-қол ақшаны қоспағанда)	6	1-кезең	14.585.733	—	—	—	14.585.733
		2-кезең	—	721.628	—	—	721.628
		3-кезең	—	—	—	3.241	3.241
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек:	7	1-кезең	31.507	—	—	—	31.507
Тауарлық Мурабаха – корпоративтік бөлігі		2-кезең	—	10.444.425	—	—	10.444.425
		3-кезең	—	—	1.892.045	1.792.333	3.684.378
		СҚКҚ	—	—	447.670	—	447.670
Кард Хассан		1-кезең	20.343	—	—	—	20.343
Тауарлық Мурабаха – бөлшек сауда бөлігі		1-кезең	9.282	—	—	—	9.282
		2-кезең	—	4.090	—	—	4.090
		3-кезең	—	—	822	—	822
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	9	3-кезең	—	—	—	238.894	238.894
Өзге де қаржы активтері		1-кезең	59.276	—	—	—	59.276
		2-кезең	—	91.462	—	—	91.462
	15	3-кезең	—	—	92.434	905	93.339
Қаржылық кепілдіктер		1-кезең	8.181.085	—	—	—	8.181.085
		2-кезең	—	299.734	—	—	299.734
	19	3-кезең	—	—	227.193	—	227.193
Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер		1-кезең	1.005.687	—	—	—	1.005.687
	19	3-кезең	—	—	—	492	492
Жиыны			23.892.913	11.561.339	2.660.164	2.035.865	40.150.281

Өз саясатына сәйкес Банк өз портфелінің шеңберінде рейтингтерді дәл және дәйекті беруді жүзеге асыруға тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландырылған басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ әртүрлі қызмет түрлері, географиялық өңірлер және өнімдер бойынша кредиттік тәуекел мөлшерін салыстыруға мүмкіндік береді. Рейтингтерді беру жүйесі бірқатар қаржы-талдау әдістеріне, сондай-ақ контрагенттердің тәуекелін бағалау үшін негізгі бастапқы ақпаратты білдіретін өңделген нарықтық деректерге сүйенеді. Тәуекелдің барлық ішкі санаттары Банктің рейтингін беру саясатына сәйкес айқындалған. Берілетін рейтингтер жүйелі түрде бағаланады және қайта қаралады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің сыныптары бойынша кредиттік сапа (жалғасы)**

Төменде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы берілген:

	2023 жыл			2022 жыл		
	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны	Қазақстан	Басқа елдер	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	5.645.426	989.019	6.634.445	16.179.945	736.017	16.915.962
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	15.070.937	—	15.070.937	14.642.517	—	14.642.517
Клиенттерге қарыздар	—	—	—	—	—	—
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	484.984	—	484.984	238.894	—	238.894
Өзге де қаржы активтері	344.493	—	344.493	244.077	—	244.077
Қаржы активтерінің жиыны	21.545.840	989.019	22.534.859	31.305.433	736.017	32.041.450
Міндеттемелер						
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	—	691.764	691.764	—	724.993	724.993
Клиенттердің қаражаты	8.660.915	66.381	8.727.296	16.594.882	1.869.874	18.464.756
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	181.292	—	181.292	328.054	—	328.054
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	970.925	—	970.925	647.101	—	647.101
Жалдау бойынша міндеттемелер	253.642	—	253.642	296.239	—	296.239
Өзге де қаржылық міндеттемелер	33.325	—	33.325	33.600	—	33.600
Қаржылық міндеттемелер жиынтығы	10.100.099	758.145	10.858.244	17.899.876	2.594.867	20.494.743
Таза баланстық позиция	11.445.741	230.874	11.676.615	13.405.557	(1.858.850)	11.546.707

Кредиттік сипаттағы активтер мен міндеттемелер контрагент орналасқан елге сәйкес берілді. Қолма-қол ақша қаражаты олар нақты тұрған елге сәйкес ұсынылды. Басқа елдерге Ресей Федерациясы, ЕО елдері және Түркия кіреді.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – бұл әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда оларды өтеу мерзімі басталған кезде Банктің төлемдер бойынша өз міндеттемелерін орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық банктік салымдардың қолданыстағы ең төменгі сомасына қосымша қаржыландырудың әртүрлі көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күн сайынғы мониторингін жүзеге асырады. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыру алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуын қамтиды.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

Қазынашылық Банктің ағымдағы өтімділігін басқарудың, сондай-ақ Банк балансы өтімділігінің жай-күйі мен оның өзгеру серпінінің тұрақты мониторингінің негізгі органы болып табылады. Қазынашылық ай сайын өтімділікке талдау жүргізеді, оның нәтижелері Басқарманың барлық мүшелерінің назарына жеткізіледі.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)**

Банк балансының өтімділігіне талдау жүргізу кезінде қабылданған ішкі әдіснамалар пайдаланылады.

Басқарма ай сайын күтілетін қаржы ағындары бөлінісінде өтімділікті талдауды – өтімділіктің алшақтығын талдауды қарайды. Өтімділік көрсеткіштері нашарлаған жағдайда себептерге талдау жүргізіледі және оларды жою бойынша ұсынымдар Басқармаға шығарылады. Тәуекелдерді басқару қызметі өтімділікті басқарудың ішкі саясатында белгіленген жедел өтімділік коэффициенті, ағымдағы өтімділік коэффициенті, қысқа мерзімді өтімділік коэффициенті, жалпы өтімділік коэффициенті және болжамды өтімділік коэффициенті сияқты коэффициенттер мен параметрлердің орындалуын ұдайы тексереді.

Банк Директорлар кеңесі мен Басқармасы Қаржы басқармасынан Банктің өтімділігінің жай-күйі туралы ақпаратты айына кемінде бір рет, ал Банк өтімділігінің ағымдағы немесе болжамды жай-күйі елеулі нашарлаған жағдайда дереу алуға тиіс.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Төмендегі кестелерде өтеу бойынша шартты дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық міндеттемелері берілген. Бірінші талап бойынша өтеуге жататын міндеттемелер, егер өтеу туралы талап ең ерте ықтимал күні мәлімделгендей қаралады. Алайда Банк көптеген клиенттер Банк тиісті төлем жүргізуге міндетті ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді және тиісінше кесте өткен кезеңдер үшін салымдарды талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағындарын көрсетпейді.

Қаржылық міндеттемелер	2023 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп	
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	691.764	—	—	—	691.764
Клиенттердің қаражаты	6.592.069	460.810	1.674.417	—	8.727.296
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	53.506	126.877	909	—	181.292
Жалдау бойынша міндеттемелер	30.927	80.169	142.546	—	253.642
Өзге де қаржылық міндеттемелер	—	33.325	—	—	33.325
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелер жиыны	7.368.266	701.181	1.817.872	—	9.887.319

Қаржылық міндеттемелер	2022 жыл				Жиыны
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан көп	
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	724.993	—	—	—	724.993
Клиенттердің қаражаты	16.690.670	54.800	1.689.286	30.000	18.464.756
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	328.054	—	—	—	328.054
Жалдау бойынша міндеттемелер	34.793	104.379	218.854	—	358.026
Өзге де қаржылық міндеттемелер	—	33.600	—	—	33.600
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелер жиыны	17.778.510	192.779	1.908.140	30.000	19.909.429

Клиенттердің қаражаты бірінші талап ету бойынша талап етілуі мүмкін екендігіне қарамастан, өтеудің келісімшарттық мерзімдері бойынша бөлінген.

Өтеу мерзіміндегі айырмашылықтарды талдау ағымдағы шоттардағы қаражаттың тарихи тұрақтылығын көрсетпейді, олардың қайтарылуы жоғарыда кестелерде көрсетілгеннен неғұрлым ұзақ кезең ішінде дәстүрлі түрде болды. Бұл қалдықтар кестелерде «3 айдан аз» ішінде өтеуге жататын сомаларға енгізілген.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау (жалғасы)*

Төмендегі кестеде Банктің шартты және шарттық міндеттемелерінің шарттық қолданылу мерзімдері берілген. Исламдық қаржыландыруды ұсыну бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент оны орындауды талап ете алатын ең ерте күнді қамтитын уақытша кезеңге енгізіледі. Қаржылық кепілдік шарттары жағдайында кепілдіктің ең жоғары сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады.

	2023 жыл				
	1 жылдан 5				
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	жылға дейін	5 жылдан көп	Жиыны
Шығарылған кепілдіктер	11.008.961	–	–	–	11.008.961
Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер	79.523	–	1.125.901	–	1.205.424
	11.088.484	–	1.125.901	–	12.214.385
2022 жыл					
	1 жылдан 5				
	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	жылға дейін	5 жылдан көп	Жиыны
	9.327.559	–	–	–	9.327.559
Шығарылған кепілдіктер					
Исламдық қаржыландыруды ұсыну жөніндегі міндеттемелер	1.032.750	–	983	–	1.033.733
	10.360.309	–	983	–	10.361.292

Банк барлық шартты немесе шарттық міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл пайда мөлшерлемелері, валюталық бағамдар және үлестік құралдардың бағалары сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістердің салдарынан қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құнының ауытқу тәуекелі. Банкте сауда портфелі бойынша нарықтық тәуекел бар. Сауда емес позициялар бойынша тәуекел сезімталдықты талдауды пайдалана отырып басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Банктің нарықтық тәуекелдің едәуір шоғырлануы жоқ.

Пайда мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі

Пайда мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі пайда мөлшерлемелеріндегі өзгерістер болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Банктің пайда мөлшерлемелерінің өзгеруіне бейімділігі елеусіз, өйткені Банк қаражатты тіркелген мөлшерлемелер бойынша тартады және орналастырады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл қаржы құралының құны валюталық бағамдардағы өзгерістердің салдарынан ауытқу тәуекелі. Басқарма екінші деңгейдегі банктердің қызметін реттеу кезінде ҚРҰБ-ның талаптарын негізге ала отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

24. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Валюталық тәуекел (жалғасы)*

Келесі кестеде Банктің 31 желтоқсанда сауда емес монетарлық активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ болжанатын ақша ағындары бойынша елеулі позициялары бар валюталар берілген. Жүргізілген талдау теңге бағамындағы ықтимал өзгерістің пайда немесе залалға қатысты әсерін есептеуден тұрады (сауда емес монетарлық активтер мен әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал міндеттемелердің болуы салдарынан). Барлық басқа параметрлер тұрақты шамалармен қабылданған. Капиталға әсері пайда мен шығынға әсерінен ерекшеленбейді. Кестедегі теріс сомалар жиынтық кіріс немесе капитал туралы есепте ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар ықтимал таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>2023 жыл</i>		<i>2022 жыл</i>	
	<i>Валюталық бағамдағы ұлғаю, % -бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюталық бағамдағы ұлғаю, % -бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	15,00%	29.809	21,00%	84.688
Еуро	15,00%	(707)	17,99%	(41.480)
Ресей рублі	15,00%	26.115	22,05%	25.347
Қытай юаны	15,00%	2.101	22,19%	25.521

<i>Валюта</i>	<i>2023 жыл</i>		<i>2022 жыл</i>	
	<i>Валюталық бағамдағы азаю, % -бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюталық бағамдағы азаю, % -бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	-15,00%	(29.809)	-21,00%	(84.688)
Еуро	-15,00%	707	-17,99%	41.480
Ресей рублі	-15,00%	(26.115)	-22,05%	(25.347)
Қытай юаны	-15,00%	(2.101)	-22,19%	(25.521)

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – бұл жүйелік іркіліс, персоналдың қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмыс істеуін тоқтатқан кезде операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдары болуы немесе қаржылық шығындарға әкелуі мүмкін. Банк барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау және тиісінше әрекет ету жолымен Банк осындай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, қол жеткізу құқығын, бекіту және салыстыру рәсімдерін, персоналды оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау рәсімдерін тиімді бөлуді көздейді.

25. Әділ құнды бағалау**Әділ құн көздерінің иерархиясы**

Әрбір есепті күнге Банк басшылығы активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды, оларға қатысты Банктің есеп саясатына сәйкес қайта бағалау не қайта талдау талап етіледі. Осы талдаудың мақсаттары үшін Банк басшылығы бағалау есептеріндегі ақпаратты шарттармен және өзге де маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Банктің басқа бағалаушыларымен бірге Банк басшылығы әрбір активтің әділ құнының әрбір өзгерісін және міндеттемелерді осы өзгерістің негізді болып табылатынын анықтау үшін тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

25. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құн көздерінің иерархиясы (жалғасы)**

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Банк табиғат, сипаттамалар және актив немесе міндеттеме бойынша тәуекелдер негізінде активтер мен міндеттемелердің сыныптарын, сондай-ақ әділ құн көздерінің сатылық деңгейін айқындады.

		Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		Белсенді нарықтардағы баға белгіленімдері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3- деңгей)	Жиыны
2023 жыл	Бағалау күні				
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	2023 жылғы 31 желтоқсан	3.948.476	2.685.969	—	6.634.445
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	13.922.220	13.922.220
Клиенттерге қарыздар	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	—	—
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	484.984	484.984
Өзге де қаржы активтері	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	257.393	257.393
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	691.764	—	691.764
Клиенттердің қаражаты	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	8.727.296	—	8.727.296
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	181.292	—	181.292
Жалдау бойынша міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	239.379	239.379
Өзге де қаржылық міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	33.325	33.325

		Пайдалану арқылы әділ құнды бағалау			
		Белсенді нарықтардағы баға белгіленімдері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3- деңгей)	
2022 жыл	Бағалау күні				Жиыны
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	2023 жылғы 31 желтоқсан	1.605.360	15.310.602	—	16.915.962
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	13.739.301	13.739.301
Клиенттерге қарыздар	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	—	—
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	238.894	238.894
Өзге де қаржы активтері	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	216.730	216.730
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	724.993	—	724.993
Клиенттердің қаражаты	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	18.464.756	—	18.464.756
Вакал және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	328.054	—	328.054
Жалдау бойынша міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	279.581	279.581
Өзге де қаржылық міндеттемелер	2023 жылғы 31 желтоқсан	—	—	33.600	33.600

2023 және 2022 жылдар ішінде әділ құн көздерінің сатылық деңгейлері арасындағы қозғалыстар жүзеге

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

асырылмаған.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

25. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құны бойынша ескерілмейтін қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны.**

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құн бойынша көрсетілмейтін Банктің қаржы құралдарының сыныптары бөлінісінде теңгерімдік құн мен әділ құнды салыстыру келтіріледі. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәндері келтірілмейді.

	2023 жыл			2022 жыл		
	Баланстық құны	Әділ құны	Танылмаған кіріс/(залал)	Баланстық құны	Әділ құны	Танылмаған кіріс/(залал)
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6.634.445	6.634.445	-	16.915.962	16.915.962	-
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	15.070.937	13.922.220	(1.148.717)	14.642.517	13.739.301	(903.216)
Клиенттерге қарыздар	-	-	-	-	-	-
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	484.984	484.984	-	238.894	238.894	-
Өзге де қаржы активтері	344.493	257.393	(87.100)	244.077	216.730	(27.347)
Қаржылық міндеттемелер						
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	691.764	691.764	-	724.993	724.993	-
Клиенттердің қаражаты	8.727.296	8.727.296	-	18.464.756	18.464.756	-
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	181.292	181.292	-	328.054	328.054	-
Жалдау бойынша міндеттемелер	253.642	239.379	(14.263)	296.239	279.581	(16.658)
Өзге де қаржылық міндеттемелер	33.325	33.325	-	33.600	33.600	-
Әділ құндағы танылмаған өзгеріс жиыны			(1.250.080)			(947.221)

Бағалау әдістемелері және жорамалдар

Бұдан әрі әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте көрсетілмеген қаржы құралдарының әділ құнын айқындау кезінде пайдаланылған әдістемелер мен жорамалдар сипатталған.

Әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең активтер

Өтімді болып табылатын немесе қысқа өтеу мерзімі (үш айдан кем) бар қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер жағдайында олардың әділ құны шамамен баланстық құнға тең болуына жол беріледі. Бұл жол беру сондай-ақ өтеудің белгіленген мерзімінсіз талап ету бойынша салымдарға және жинақ шоттарына қолданылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері

Бағаланбайтын құралдардың, исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің, клиенттерге қарыздардың, клиенттер қаражатының, өзге де қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны ұқсас талаптармен, кредиттік тәуекелмен және өтеу мерзімімен берешек бойынша қазіргі сәтте бар мөлшерлемелерді пайдалана отырып, ақша қаражатының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бағаланады.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

26. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестеде активтер мен міндеттемелер оларды өтеудің күтілетін мерзімдері бөлінісінде берілген. Банктің өтеу жөніндегі шартты дисконтталмаған міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» атты 24-ескертпеде ашылған.

	2023 жыл			2022 жыл		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан көп	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан көп	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6.634.445	-	6.634.445	16.915.962	-	16.915.962
Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	782.456	14.288.481	15.070.937	4.749.149	9.893.368	14.642.517
Клиенттерге қарыздар	-	-	-	-	-	-
Вакала және Мудараба пулдарына инвестициялар	484.984	-	484.984	238.894	-	238.894
Негізгі құралдар	-	67.487	67.487	-	74.229	74.229
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	-	238.420	238.420	-	285.773	285.773
Материалдық емес активтер	-	209.084	209.084	-	258.966	258.966
Қорлар	191.252	-	191.252	191.229	-	191.229
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	57.725	-	57.725	65.375	-	65.375
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	-	12.229	12.229	-	98.808	98.808
Өзге де активтер	146.375	320.444	466.819	53.167	254.543	307.710
Жиыны	8.297.237	15.136.145	23.433.382	21.878.986	10.855.085	32.734.071
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	621.764	70.000	691.764	724.993	-	724.993
Клиенттердің қаражаты	6.338.409	2.388.887	8.727.296	16.745.470	1.719.286	18.464.756
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	181.292	-	181.292	328.054	-	328.054
Шартты міндеттемелер бойынша резервтер	-	970.925	970.925	-	647.101	647.101
Жалдау бойынша міндеттемелер	111.096	142.546	253.642	104.287	191.952	296.239
Өзге де міндеттемелер	109.788	72.510	182.298	175.774	21.703	197.477
Жиыны	7.362.349	3.644.868	11.007.217	18.078.578	2.580.042	20.658.620
Таза сома	934.888	11.491.277	12.426.165	3.800.408	8.275.04	12.075.451

27. Байланысты тараптармен операциялар

ХҚЕС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашуға» сәйкес олардың біреуі екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе елеулі дәрежеде ықпал етуге мүмкіндігі бар тараптар байланысты болып есептеледі. Тараптар байланысты болып табыла ма деген мәселені шешу кезінде олардың тек заңдық нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны назарға алынады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелерге түсуі мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен шарттары байланысты емес тараптар арасындағы мәмілелердің бағаларынан және талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Байланысты тараптармен жасалған операциялардың көлемі, 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы сальдо, сондай-ақ көрсетілген күндерде аяқталған жылдар ішіндегі шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде берілген:

	2023 жыл				2022 жыл			
	Жалпы бақылауда		Негізгі басқарушы		Жалпы бақылауда		Негізгі басқарушы	
	Ақционерлер	Ұйымдар	персонал	Өзге де байланысты тараптар	Ақционерлер	Ұйымдар	персонал	Өзге де байланысты тараптар
1 қаңтардағы исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	—	—	—	89.499	—	—	—	153.102
Жыл ішіндегі өтеу	—	—	—	(7.991)	—	—	—	—
ККЗ өзгерісі	—	—	—	5.697	—	—	—	(63.603)
31 желтоқсанда өтелмеген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек	—	—	—	87.205	—	—	—	89.499
31 желтоқсандағы ағымдағы шоттар	116.114	58	4	35.168	1.079	2.779	34	2.248

Төменде 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары көрсетілген:

	2023 жыл				2022 жыл			
	Жалпы бақылауда		Негізгі басқарушы		Жалпы бақылауда		Негізгі басқарушы	
	Ақционерлер	Ұйымдар	персонал	Өзге де байланысты тараптар	Ақционерлер	Ұйымдар	персонал	Өзге де байланысты тараптар
Мұрабаха тауарлық шарттары бойынша кірістер	—	—	—	183	—	—	—	8.277
Комиссиялық кірістер	161	1.041	10	802	599	652	14	436
Басқа операциялық шығыстар	—	—	(14.308)	(2.160)	—	—	(25.867)	(778)

Төменде негізгі басқару персоналының 11 мүшесіне сыйақы туралы ақпарат берілген (2022 жылы: 8 адам):

	2023 жыл	2022 жыл
Жалақы және өзге де қысқа мерзімді төлемдер	(96.218)	(88.345)
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	(19.159)	(8.622)
Негізгі басқару персоналына сыйақы жиынтығы	(115.377)	(96.967)

28. Капиталдың жеткіліктілігі

Банк өзінің қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігі ҚРҰБ белгілеген өзге әдістерден басқа нормативтерді пайдалана отырып бақыланады.

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауын қамтамасыз етуден және қызметті жүзеге асыру және акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажетті капитал жеткіліктілігінің барабар коэффициентін қолдаудан тұрады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және оны жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің экономикалық жағдайларындағы және тәуекел сипаттамаларындағы өзгерістер тұрғысынан түзетеді.

ҚРҰБ банктерден бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін барлық активтердің кемінде 6,5%-ы мөлшерінде және екінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін нормативтік талаптарға сәйкес есептелген тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің кемінде 7,5%-ы мөлшерінде ұстауды талап етеді.

(Егер өзгеше көрсетілмесе, мың теңгемен)

28. Капиталдың жеткіліктілігі (жалғасы)

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банк капиталының жеткіліктілік коэффициенті нормативтік минимумнан асты.

Кестеде бұдан әрі 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Банк капиталын талдау көрсетілген:

	<i>2023 жыл</i>	<i>2022 жыл</i>
1-деңгейдегі капитал	12.835.588	12.161.875
Капиталдың жиыны	12.835.588	12.161.875
Тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтер мен міндеттемелер, ықтимал талаптар мен міндеттемелер	28.882.556	39.267.967
Нарықтық тәуекел	916.928	1.245.538
Операциялық тәуекел	382.500	649.325
Тәуекелді, шартты міндеттемелерді, операциялық және нарықтық тәуекелді ескере отырып мөлшерленген барлық нормативтік активтер	29.799.484	41.162.830
k1-1 капитал жеткіліктілігі коэффициенті (ең аз дегенде 5,5%)	43%	30%
k1-2 капитал жеткіліктілігі коэффициенті (ең аз дегенде 6,5%)	43%	30%
k2 капитал жеткіліктілігі коэффициенті (ең аз дегенде 7,5%)	43%	30%

29. Зекет

Банк Жарғысы Банк басшылығынан Акционердің атынан Зекет төлеуді талап етпейді. Демек, Зекет бойынша міндеттемені Акционер төлеуге тиіс.